

УДК 94(439:(470+571:477))

<https://doi.org/10.46869/2707-6776-2025-32-12>

Держалюк М.С.

<https://orcid.org/0009-0006-2821-1039>

ПОЗИЦІЯ УГОРЩИНИ ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Зазначається, що Угорщина вирішує стратегічні завдання значною мірою завдяки тісній співпраці з Росією. Це – імпорту з РФ у необхідних обсягах і за прийнятними цінами енергоносіїв та сировини; надійність ринків для збуту угорської продукції; взаємна підтримка одна одної у питаннях захисту прав багаточисельної кількості співвітчизників, що проживають у сусідніх із ними державах. За це Росія отримує від Угорщини, як члена євроатлантичної спільноти, публічну підтримку в євроатлантичних інституціях і лояльне ставлення до її внутрішньої та зовнішньої політики.

Наголошується, що після початку війни Росії проти України угорсько-російська співпраця різко активізувалася. Угорщина залишилася єдиною державою-членом ЄС, яка на ділі не розірвала зв'язків із Росією, тому така прихильна до її інтересів поведінка Угорщини на міжнародній арені високо цінується Москвою.

Якщо керівники Європи стали на бік України, засудили війну, то чинна угорська влада дотримується політики нейтралітету, у її риторичі відсутні чіткі оцінки цієї війни, її характеру. Офіційний Будапешт уникає засудження дій російської армії в Україні, окупації та анексії частини її державної території, злочинів проти цивільного населення, руйнації житлової та виробничої інфраструктури. Звернено увагу на те, що Угорщина підтримує умови РФ щодо припинення збройного протистояння, початку мирних переговорів, остаточного і повного завершення війни. Вони наступні: Україна не повинна вступати до ЄС та НАТО, а має залишатися у нейтральному статусі, для неї не пропонуються жодні гарантії безпеки.

Нині найбільш небезпечним для України є те, що державницькі ідеї Росії та Угорщини спрямовані на розчленування та федералізацію території України. Шляхом формування надійних стосунків із головними геополітичними гравцями світу – РФ, США, Німеччиною, Китаєм – Будапешт сподівається у ході мирного врегулювання післявоєнних відносин між Росією і Україною отримати максимальну користь саме для Угорщини та для становища розчленованої угорської нації у Центрально-Східній Європі.

За результатами дослідження зроблено наступні висновки: примусити РФ до перемир'я та до постійного, справедливого миру в Україні можна лише єдністю, принциповістю і надійністю позиції ЄС та США, а ініціативи Угорщини, як і інших окремих держав, домогтися цього в односторонньому порядку є безуспішними. Учасниками цього процесу мають стати Україна, США, провідні країни Європи та Росія. Лише прийнятний для усіх сторін компроміс має стати предтечею для досягнення надійного миру.

Ключові слова: Угорщина, Росія, Україна, агресивна війна, її наслідки, мирні ініціативи, перемир'я, закінчення війни.

Нинішня проросійська та антиукраїнська політика Угорщини, як і прихильна позиція Москви до Угорщини породжені схожими суперечливими і трагічними наслідками, що склалися в історії Угорщини та Росії упродовж ХХ ст. Габсбурзька, Австро-Угорська монархія була спільною державою для понад

20-ти різних народів, а не лише австрійців і угорців. Енергійні зусилля австрійської та угорської еліти перетворити її на монолітну державу з цілковитим пануванням австрійської і угорської великодержавницьких ідей на межі XIX-XX ст. спричинили наростання національно-визвольних прагнень серед усіх інших народів, що проживали у ній. Ця імперія розв'язала Першу світову війну і за це суворо поплатилася, що завершилося восени 1918 р. її розпадом на 6 нових незалежних держав. Найбільшою трагедією Габсбурзької монархії стали не лише неспроможність реформуватися і зберегтися як єдине державне утворення, а й неможливість домогтися від переможців світової війни, країн Антанти, встановлення відносно справедливих кордонів між новоутвореними державами. На місці цієї монархії виникли, крім Австрії та Угорщини, Польща, Чехословаччина, ЗУНР, Королівство сербів, хорватів та словенців (Югославія), значні територіальні прирощення отримали Румунія та Італія. До складу нових держав перейшли як території відповідних титульних націй, так і значні землі, де переважали австрійська, угорська й інші нації. В основі визначення кордонів лежав не стільки етнічний та історичний, скільки геополітичний чинник. Такими були воля і рішення країн-переможців. Австрійці й угорці, титульні нації Габсбурзької монархії, територія якої була понад 650 тис. кв. км, отримали разом лише 26% території колишньої монархії для розбудови своїх самостійних держав: Австрія (понад 84 тис. кв. км), а Угорщина (понад 93 тис. кв. км). Аналіз проведених кордонів дає підстави визнати, що ставлення до інтересів австрійського та угорського народів з боку переможців обох світових воєн та їхніх союзниць – сусідніх держав, було далеко не справедливим. Історики Угорщини вважають, що загальні її втрати лише військових в обох програних світових війнах склали понад 1,3 млн чол.; територіальні й етнічні втрати склали майже половину її історичних територій – понад 80 тис. кв. км та 1/3 свого етносу – понад 3,5 млн угорців.

Необхідно відзначити, що подібних великих втрат зазнала й Російська імперія, «жандарм Європи», яка колонізувала понад 200 різних народів, і здійснювала своє панування над ними за допомогою «русской» великодержавницької ідеї. Енергійні зусилля владних еліт царської/радянської Росії упродовж XIX-XX ст. задля перетворення її на мононаціональну імперію, породили нечуване загострення внутрішнього і міжнародного становища, наростання національно-визвольної боротьби серед підневільних народів, що проживали у ній. Режим виявився неспроможним шляхом докорінних реформ модернізувати державний устрій та запровадити федеративне обаштування імперії. Активна участь царської імперії у Першій світовій війні, що спрямовувалася зокрема й на ослаблення, знищення національно-визвольних та опозиційних рухів, знекровлення потенціалу іноземних націй, зміцнення і консолідацію роз'єданого суспільства навколо великодержавницьких ідей, привела її до краху. Імперіалістична зовнішня та великодержавницька внутрішня політика Російської імперії завершилися для неї закономірною

тяжкою поразкою, революційним вибухом і неминучим її розпадом у 1917-1918 рр. Але на відміну від Габсбурзької монархії у Російській імперії після розпаду на незалежні держави упродовж 1917-1922 рр. завдяки радикальній антимонархічній, антишовіністичній політиці більшовиків за сприятливої міжнародної обстановки вдалося тимчасово зупинити процеси розпаду і ще на 70 років продовжити її агонію. У кінці ХХ ст. на руїнах СРСР виникло 15 незалежних держав. Це обернулося для Росії, незважаючи на те, що вона стала спадкоємницею радянської імперії, в геополітичному й етнонаціональному відношенні у ХХ ст., величезними територіальними та етнічними втратами. Росія втратила своє панування на 1/3 територій та половину населення колишнього СРСР (140 млн чол.). Одних лише «русских» до 30 млн чол. опинилося у складі інших держав у статусі національних меншин. Росія перетворилася на регіонального лідера, поступившись Китаю статусом полюсу колишнього біполярного світу нарівні зі США.

Після демонтажу комуністичного устрою та завершення трансформаційних перетворень у кожній такій країні почали відроджуватися і зміцнюватися власні національно-державницькі та гегемоністські ідеї. Провідні позиції у цих процесах посіли Росія та Угорщина. Патріотами і великодержавниками Росії та Угорщини усе більші зусилля почали докладатися для того, щоб виправити помилки, що спричинили розпад їхніх імперій у ХХ ст., взяти реванш і перетворити ХХІ ст. виключно на успішне для «русской» та угорської національних ідей. Негативні наслідки, що настали для Угорщині на початку ХХ ст. після розпаду Австро-Угорщини і повторилися у Росії після падіння радянської імперії наприкінці ХХ ст., мали багато аналогій, що склали об'єктивні передумови для перетворення їх на потенційних союзниць у боротьбі за відродження свого етнонаціонального та геополітичного статусу у Європі й у світі.

Відомі у 90-і рр. ХХ ст. державні діячі Угорщини, які у нині стали активними політологами й аналітиками, зробивши відповідні висновки з попередніх помилок і шукаючи шляхи для виправлення національної трагедії, рекомендують своїм наступникам у владі в ХХІ ст. стати на бік світових держав, які у глобальному протистоянні вийдуть переможцями. Завдяки тому, що у їхньому таборі перебуватиме й активно сприятиме їм Угорщина, її геополітичні та національні інтереси будуть почуті і задовільнені. Таким чином, на їхню думку, вдасться виправити попередні невдачі та подолати національну трагедію, домігшись об'єднання угорської нації в єдиній державі. Такі рекомендації у новій геополітичній обстановці враховуються, ставши «дорожньою картою» у діяльності нинішньому керівництву Угорщини, а разом і дедалі більше збігаються з політикою панівних сил Росії.

Великодержавники РФ прагнуть відродити свій вплив на пострадянському просторі, а шовіністи Угорщини – на землях сусідніх держав, де проживає багаточисельна угорська спільнота. Центральне місце у планах Москви

посідають великодержавницькі ідеї – спочатку повернення Україну до свого виключного впливу, потім насильницьке об'єднання трьох слов'янських націй у єдиній Російській державі, недопущення існування самостійної Української та Білоруської держав з перспективною ліквідації їх державності й остаточного знищення української та білоруської націй як окремих етнічних субстанцій. Знову набули тотального поширення фальсифіковані ідеї рашистів про спільне походження та єдність «руського» та українського народів, що вони є одним народом, що походить із одного джерела – Руської держави. Насправді у лоні Руської держави з центром у Києві започаткувалося формування трьох основних окремих і різних народностей/націй древньої держави – українців, білорусів та москвитів.

Важливо відзначити те, що в основі ментальності «русской» та угорської націй лежать певні спільні ознаки, що мають тисячолітню давнину. Прабатьківщиною угорських та монгольських племен є азійські простори Зауралля та Сибіру. Усі ці кочівні племена упродовж століть дрейфували на Захід у пошуках кращих умов для проживання. Угорські племена перемістилися з Поволжжя через територію сучасної України і зупинилися на землях спустошеної колишньої Північної провінції Римської імперії – Паннонії між ріками Тиса і Дунай і заснували там у кінці X ст. свою державу – Угорське королівство. А монгольські племена, об'єднані у складі імперії чингізидів, обрали для свого проживання покорені землі Руської держави у басейнах рік Дніпра, Дону верхів'я Волги та Оки. Певною мірою споріднені традиції у державотворенні, централізм та всесилля вождів/ханів, кочівний спосіб життя, низький рівень господарювання, занадта войовничість щодо інших народностей, запізнілий перехід на осідлий спосіб життя, дохристиянські релігійні культури надовго залишилися у ментальності угорців та монголів. Традиції чингізидів, які панували на центральних та північно-східних просторах сучасної Росії, справили вирішальний вплив на подальший розвиток місцевих народностей, визрівання «русской» нації, її князівств та спільної держави. Якщо для українців та білорусів спадщина і традиції домонгольської Руської держави (вічеві правопорядки, древнє законодавство, християнська релігія) стали основою їх майбутнього існування та розвитку, то на процес визрівання «русской» нації і формування Московської держави значний вплив справили традиції і правопорядки монгольських ханств та угро-фінських племен/народностей (централізм, всесилля князівської чи родової знаті, покорення сусідніх народів, експансіонізм). Окремі ознаки древньої Русі, що встигли поширитися на північно-східних землях у домонгольській період, поступово відторгалися і у XVIII ст. цілковито відмерли.

Зміцнившись як державні утворення, Угорщина меншою мірою, а Росія з нечуваною войовничістю захищали своїх володіння, загарбували території чужих народів, розширювали сфери свого впливу. Експансіонізм Росії та Угорщини домінували в середньовічній, новій та новітній епохах. У XXI ст.

ознаки гегемонізму набули чергового піднесення у міжнародній діяльності цих держав. Синхронно з діями Росії і завдяки активній підтримці з її боку шовіністи Угорщини шляхом посилення підтримки угорських спільнот у сусідніх державах поширюють свій вплив на них. На землях Угорського королівства формувалися угорська, словацька, українська, хорватська народності/нації, між якими упродовж багатосотлітнього проживання у єдиній державі зміцнювалися відмінні ознаки поряд із спільними. Необхідно нагадати, що на початку ХХ ст. українці за чисельністю ділили 4-5 місця з поляками (4,3-4,4 млн чол.) серед 12-ти основних народів Габсбурзької монархії – після угорців, австрійців та чехів. Тому саме українським русинам у Будапешті постійно приділялася підвищена увага. У кінці ХІХ ст. сформувалася і запанувала концепція про визрівання в межах Угорського королівства окремої «рутинської», а не русинської і тим більше не української нації. А у нинішні часи робляться спроби розглядати цей етнос як угороруський народ/рутини, у яких переважають спільні риси з угорцями, що вони на теренах колишньої монархії сформувалися як окрема нація, четверта серед східних слов'ян – «русских», білорусів та українців.

Незважаючи на абсурдність аргументів великодержавників Росії про спільність українців з московитами, а Угорщини – про нерозривну єдність українських русинів із угорцями, вони є важливими складниками їхніх національних ідей, сприяють зближенню обох держав на антиукраїнській основі.

Владні кола Росії та Угорщини вважають, що «русская» та угорська нації, які зазнали значних втрат, перетворившись у нових державах на національні меншини, бажають повернутися разом із тими територіями, на яких вони проживають, до своєї колишньої батьківщини – відповідно Росії чи Угорщини. Адже «русские» та угорці перебували і перебувають відповідно у Росії та в Угорщині у статусі панівних націй, тому намагання відірваних від матері-батьківщини частин цих націй повернутися і відновити попереднє своє привілейоване становище є цілком зрозумілим, оскільки воно було незрівнянно кращим порівняно з нинішнім. Використовуючи цей чинник, Росія віроломно, відповідно до свого великого потенціалу, підтримує сепаратизм російськомовного населення, де і як би він не виявлявся. Угорщина ж діє досить помірковано у цьому відношенні і використовує успіхи Росії у цьому питанні на свою користь. Водночас великодержавники Москви та Будапешта помиляються, коли стверджують, що українці й українські русини у сусідніх із Угорщиною державах також бажають повернення до Росії чи до Угорщини. Насправді вони ніколи не відмовляться від свого нинішнього статусу титульної нації у власній державі – Україні, яка далася їм усім такою великою ціною. Нечувано героїчний опір з боку українців усіх регіонів проти агресії Росії та проти панугорської ідеології на Закарпатті дали на це питання вичерпну відповідь.

Після набуття повноправного членства у євроатлантичних структурах в Угорщині національно-державницькі інтереси, сформовані на основі вищеназваних рекомендацій, лише зміцнилися. Це насамперед – забезпечення повного суверенітету держави; модернізація економіки, підвищення добробуту її громадян, прискорений розвиток країни і прилучення її до західних цінностей; захист прав та інтересів багаточисельних і автохтонних угорських спільнот, що компактно проживають у сусідніх з нею державах, сприяння їхньому збереженню та розвитку. Для Угорщини першочерговою метою завжди було і залишається питання щодо постачання у необхідних обсягах і за прийнятними цінами енергоносіїв та сировини – головної умови для успішного розвитку провідних галузей її економіки. Важливим постає питання забезпечення надійних ринків збуту для угорської продукції. Такі сприятливі умови для неї склалися ще у соціалістичний період, коли ці два запити знаходили найбільшу реалізацію у тандемі УНР – СРСР, а у нинішні часи Угорщини – Росії. Як тоді, так і зараз для Москви також залишилася важливою відповідна поведінка Будапешта на міжнародній арені щодо інтересів РФ. Будучи членом євроатлантичної спільноти, Угорщина забезпечує для Росії публічну підтримку в євроатлантичних інституціях, демонструє лояльне ставлення до внутрішньої та зовнішньої політики Кремля. Будапешт не звертає уваги на модель державного устрою у РФ, відсутність політичного плюралізму, низький рівень функціонування правових і демократичних інститутів, порушення прав людини, нігілізм у діяльності судової та правоохоронної систем, відсутність основ громадянського суспільства. З цих причин в Угорщині відсутня справедлива позиція щодо війни РФ з Україною. Будапешт постійно уникає публічного визнання агресора та жертви у цій війні, підтримки України проти Росії, засудження військових дій російської сторони в Україні, окупації та анексії частини її території, злочинів проти цивільного населення, руйнації житлової та виробничої інфраструктури, підтримки проєвропейського курсу Києва, участі у наданні Україні допомоги з боку ЄС.

Серед найбільш актуальних і значущих у сфері угорсько-російських двосторонніх відносин стали: енергетичне та сировинне забезпечення економічних потреб Угорщини, наявність сприятливих умов для збуту готової продукції Угорщини на ринках РФ, спільна зацікавленість і взаємопідтримка у забезпеченні прав національних спільнот кожної з цих держав, які проживають у сусідніх з ними країнах. Угорщина почала дедалі активніше розвивати відносини не тільки з Росією, а й зі США та Китаєм, оскільки, на думку її керівників, колективна Європа почала втрачати позиції у світі і стала неспроможною цілковито задовільняти національні інтереси Угорщини. Тандем Угорщини – Росії, що зміцнюється, передбачає взаємну повагу до внутрішньої політики та відповідну лояльність і підтримку кожної із сторін на міжнародній арені. Така обопільна зацікавленість визначає характер відносин між цими двома державами на сучасному етапі.

Основна увага угорських фахівців зосереджується на результатах трансформаційних перетворень суспільно-економічного, духовного життя та надто в етнонаціональній сфері, що започаткувалися на просторах СРСР від 1989 р., насамперед у сусідній Україні. Відзначається, що у Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. йшлося про формування національно-територіальних утворень, гарантувалися можливості для всіх національних спільнот, вільний національно-культурний розвиток. У травні 1991 р. між Україною та Угорщиною було укладено першу двосторонню угоду про захист прав національних меншин. Для реалізації її положень було утворено двосторонню Змішану Комісію у справах захисту прав національних спільнот. У фокусі уваги перебувала угорська спільнота Закарпаття, формування урядових органів ТУКЗ та ТУКУ, обласних і місцевих угорських організацій. В обласній, районних та місцевих органах влади формувалися фракції у справах угорців. На приміщеннях усіх угорських спільнот вивішувалися два прапори – України та Угорщини. Під час проведення 1 грудня 1991 р. Всеукраїнського референдуму про проголошення незалежності України йшлося і про формування в Закарпатській області Угорського автономного округу на території Берегівського району. Результатами цього референдуму винесені на голосування ці обидва питання були схвалені. Але у Законі України про національні меншини від 25 червня 1992 р. положення про формування органів самоврядування (територіальну автономію спільнот) та його функціонування було опущено. На думку угорської сторони, це сталося тому, що у суміжних областях України з сусідніми державами проживають національні меншини і таке положення у першій половині 1990-х рр. породило би певну небезпеку для України. Автори при цьому не врахували того, що у суміжних областях сусідніх з Україною держав – Росії, Білорусії, Польщі, Словаччині, Румунії – також проживають значні українські спільноти. Але усі ці держави нічого так і не зробили для покращення їхнього культурно-освітнього становища.

Звертається увага й на те, що підписана Україною угода про захист національних спільнот на рівні країн СНД у жовтні 1994 р. не була нею ратифікована. Водночас Конституцією України гарантується використання «русского языка» та мов інших національних спільнот, вільний розвиток і збереження мов, освіти, культури, самовизначення усіх корінних народів на рідній мові. 15 травня 2003 р. ВР України ратифікувала Європейську хартію регіональних або міноритарних мов, які перебувають на межі зникнення. Наголошується, що впродовж 1980-90-х рр. та у перші роки існування незалежної України досить популярними були ідеї про розбудову України як федеративної держави. Але недружні кроки з боку Росії щодо України змусили патріотичні сили і політичну еліту України відмовитися від цієї моделі устрою. За таких умов переважила концепція про єдину національну державу, яка надалі стала непохитною. Процес покращення становища національних

спільнот розвивався до початку 20-х рр. Станом на 2012 Р. в Україні діяло 3 512 громадських організацій, які займалися справами національних спільнот. Анульований рішенням Конституційного суду України від 28 лютого 2018 р. закон України 2012 р. про національні меншини оцінюється угорською стороною як найбільш важливий для успішного розвитку національних спільнот України. У подальшому угорська сторона постійно вимагатиме від України його поновлення.

Значна увага приділяється і законодавству України про громадянство, яке також має дуже важливе значення для угорської спільноти. Відзначається, що цим законодавством від 1991 р. і понині на території України чинним є єдине громадянство, а подвійне чи громадянство кількох держав в Україні не визнається. Сусідні з Україною держави, зокрема й Угорщина, надають подвійне громадянство, але обнародують про це лише узагальнені, а не персональні дані. Навіть на запити державних органів інших країн про персональні дані щодо наявності громадянства іншої держави така інформація не надається. Угорські фахівці вважають, що це питання в Україні рано чи пізно має бути врегульовано на міжнародному рівні, а потім і на рівні конкретних держав [1, с. 142, 143, 169, 178].

У центрі особливої уваги дослідників Угорщини перебуває формування взаємин російськомовного населення та кримськотатарського народу Криму на сучасному етапі. Після депортації з Криму татар та інших корінних народів у 1944 р. Кримську АРСР у складі РРФСР (1921-1945 рр.) було скасовано, Крим набув обласного статусу у складі РРФСР. У 1954 р. його передано до складу УРСР зі статусом обласного рівня. Жодних рішень на користь корінних народів Криму не приймалося. Тоталітаризм у національно-освітній політиці, формування єдиної радянської спільноти набули піку свого розвитку, завдяки чому національний склад населення Криму докорінно змінився. У 1989 р. «русские» склали 67% населення, українці – майже 26%. За мовною ознакою 83% усього населення півострова склали «русскоязычные». В умовах перебудови М. Горбачова у кінці 1980-х рр. втратили чинність сталінські рішення про депортацію народів Криму, що дозволило їм повертатися на свою батьківщину. Станом на 1994 р. до Криму повернулося біля 200 тис. кримських татар, питома вага яких серед населення складала до 10%. При тотальному переважанні «русскоязычного» населення постало питання щодо відновлення автономного статусу Криму. Кримська обласна рада 12 листопада 1990 р. прийняла рішення про державний і правовий статус півострова, в якому проголошувалося відновлення прав і державності народів Криму у формі КримАРСР, що була прийнята у 1921 р. На референдумі 20 січня 1991 р. взяли участь 81% виборців, з них 93,26% підтримали відновлення Кримського державного статусу. 12 лютого 1991 р. ВР України прийняла закон про відновлення КримАРСР та про поповнення складу ВР КримАРСР за рахунок представників депортованих народів, щоб противажити ними цілковите

домінування «русских». Після цього понад 5 років тривали дискусії про розширення прав корінних народів Криму, які загалом завершилися з прийняттям Конституції України у 1996 р. та прийняттям ВР Криму 21 жовтня 1998 р. конституції КримАРСР, яку ВР України 23 грудня 1998 р. схвалила. Конституцією України визначалася адміністративно-господарська автономія КримАРСР. Своєю чергою Конституцією КримАРСР визнавалися мовні та культурні права «русского» й інших кримських народів. Статус української мови як державної на практиці на території КримАРСР не було визначено. Основні функції автономії забезпечувалися на «русском языке», а мова кримських татар вважалася лише мовою цього народу. «Русские» великодержавники уже тоді домоглися мовної автономії та неформального панування завдяки своїй явній чисельній перевазі та великій підтримці з боку Кремля, але добитися власної державності в Криму їм не вдалося [1, с. 179, 180, 181].

Угорські фахівці наголошують, що незважаючи на усі зусилля керівних органів татар, допомогу Туреччини, проголошення Кримськотатарської автономної республіки, автономного статусу саме кримських татар на цьому півострові з боку спочатку влади незалежної України, а потім і РФ не було забезпечено. З прийняттям Конституції КримАРСР правові засади півострова як частини України не зміцнилися, перебування півострова у складі України не завершилося узаконенням домінування кримських татар на своїй землі, а взаємоприйнятне співіснування Києва та Сімферополя носило тимчасовий характер. Усе це сприяло у майбутньому реалізації планів «русских» сепаратистів щодо приєднання Криму до РФ.

Органи влади України не бачили небезпеки, яка наростала з боку проросійських шовіністів у Криму та їхніх поплічників у Кремлі. Така пасивна політика Києва тривала до 2014 р. Воєнні стратеги України В.Ю. Богданович, О.Я. Маначинський, С.Г. Бутенко не бачили жодної загрози для України з боку РФ. Більше того, запропоновані Москвою проекти федералізації Грузії, Молдови, України, на їхню думку, були слухними і мали реалізовуватися. Вони вважали, що оскільки такі ініціативи Москви влада цих країн відхилила й обрала курс на європейську інтеграцію, схвалила унітарну форму правління з автономним статусом національних спільнот, то це викликало невдоволення та відповідну протидію з боку РФ. Говорячи про Крим, названі вище автори вважали, що головну небезпеку для України складатиме не Росія, а Туреччина; прогнозували, що Анкара вдасться до реалізації низки заходів, щоб півострів перестав входити до складу України чи Росії, а відійшов до Туреччини. І для порятунку ситуації та захисту «русскоязычных» у Криму мають з'явитися російські «миротворчі контингенти», що, природно, стане прологом для інкорпорації півострова до складу РФ [2, с. 97, 101, 102, 103, 113, 114, 115, 118, 119, 121].

Склалося усе навпаки. Туреччина не вдавалася до спроб захоплення Криму, а Україна не спромоглася забезпечити там сильну вертикаль влади, хоча вона мала всі права для цього і була зобов'язана цим займатися. Доля кримськотатарського народу залежала від формування відносин України та РФ, які у 2014 р. склалися несприятливо для Києва і вигідно для Москви. Росія, скориставшись тим, що в Україні та Криму правили її колаборанти, які забезпечили сприятливе підґрунтя для реалізації загарбницьких планів, легко, без опору з боку влади України загарбала весь півострів і включила його до свого складу.

Нездатність українських аналітиків об'єктивно аналізувати та передбачати загострення відносин із РФ, сигналізувати про небезпеку, що ставала неминучою, та подавати для керівних органів держави реальні пропозиції як діяти, а останніх – своєчасно цими рекомендаціями користуватися, не сприяло прийняттю керівництвом України рішень і заходів, спрямованих на запобігання загрозам національній безпеці суверенної держави саме з боку РФ. Лише у березні 2014 р., коли розпочалася окупація Криму російськими військами, ВР України прийняла постанову про гарантії прав кримських татар на самовизначення у межах території України, визнала керівні органи кримських татар: Курултай як вищий представницький орган цього народу, а Меджліс як вищий орган його виконавчої влади; визнала рішення ООН 2007 р. про права і захист корінних народів Криму, до яких належить і кримські татари. Це рішення ООН стало частиною національного законодавства, завдяки чому Київ визнав ці права кримських татар на території України. Допоки Крим залишається окупованим, ці права є віртуальними, оскільки Москвою вони ігноруються. Судові органи РФ визнали Меджліс екстремістською, терористичною організацією, а Мін'юст віднесло організації Меджлісу до протиправних, діяльність яких заборонена на території РФ, тобто й у Криму.

Отриманий досвід під час вивчення становища Криму у складі російсько-радянської імперії, Росії, України, знову Росії, дозволив угорським фахівцям розкрити сутність етнонаціональної політики Росії та України на землях інших корінних народів. З боку Москви – це рішуча політика загарбання, колонізації, русифікації, депортації, докорінної зміни етнічного складу населення на користь російськомовної спільноти; з боку України – нерішуча, демократична і правова політика на землях інших народів, які як манна небесна потрапили до її складу. З боку Києва так і не було визнано татар корінним народом Криму, не надано автономного статусу та не забезпечено повноцінних умов для його існування. Бездарна політика, аби не загострити відносин із РФ, активізувала діяльність Будапешта. Різні моделі етнонаціональної політики Росії та України, що застосовувалися в усі попередні часи і нині, стимулювали Угорщину до проведення більш проросійської політики, нарощування вимог визнати угорську спільноту Закарпаття автохтонною, і відповідно активно діяти на її користь. Угорщина постійно використовує формування відносин Росії з

Україною, заходи світових центрів щодо припинення війни і досягнення прийняттого для обох сторін миру на свою користь, для забезпечення власних гегемоністських інтересів, розширення свого впливу за кордоном, підтримки своїх співвітчизників у сусідніх країнах.

В Основному Законі Угорщини від 2012 р. дано обіцянку берегти й розвивати духовну і моральну єдність розчленованої в результаті несправедливого Тріанонського мирного договору 4.06.1920 р. угорської нації, цінності угорських традицій, культури, неповторність мови, витворених людиною у Карпатському басейні, природних багатств; берегти все це для майбутніх поколінь. Наголошується, що угорська національна культура збагатить багатоманітність європейської спільноти. Висловлено повагу до свободи і культури інших народів, прагнення до співробітництва з усіма народами світу. Положеннями Основного Закону проголошується транскордонність угорської нації, незалежно від місця її компактного проживання (чи в Угорщині, чи у сусідніх країнах). Визнається право на єднання розчленованої угорської нації і задовільнення інтересів угорства до духовного єднання як єдиного етносу (етнонації). Правові акти визнають закордонних угорців невід'ємною частиною угорської нації, що відіграють державотворчу роль у її історії, вживаються заходи щодо запобігання скороченню чисельності угорської меншини у цих країнах, її асиміляції та переїзду до Угорщини. З цією метою успішно реалізуються положення Закону Угорської Республіки про закордонних угорців від 1999 р., зокрема видача «Посвідчення закордонного угорця». Подальшого розвитку цей процес набув у 2012 р. у зв'язку з активною реалізацією закону про угорське громадянство, що забезпечив закордонним угорцям екстериторіальний статус, незалежно від місця проживання в країнах ЦСЄ. Дані питання висвітлено глибше в окремих публікаціях [3; 4].

Так, реалізація положень відповідних законодавчих актів Угорщини та РФ щодо захисту національних спільнот і співвітчизників за кордоном, які вимушено потрапили до зарубіжних держав, вочевидь посідатимуть упродовж 20-30-х рр. ХХІ ст. чільне місце у міжнародній діяльності влади цих держав, будучи головною умовою для порозуміння, зближення і співпраці Угорщини з Росією. Схожість міжнаціональних проблем, що торкнулися Угорщини після Першої світової війни та Росії у кінці ХХ ст., зробили їх потенційними союзницями у ХХІ ст. Вони користуються взаємною підтримкою як заради пом'якшення тих наслідків, яких вони зазнали, так і зміцнення правового захисту своїх національних спільнот у сусідніх державах, їх культурно-освітніх прав, спрямованих на зниження процесів їх асиміляції. Активна діяльність і методи боротьби Угорщини за права своїх співвітчизників у сусідніх державах є зрозумілими, цивілізованими та прийнятними з погляду міжнародного права. Угорщина прагне забезпечити всій угорській громаді за кордоном політичний суверенітет нарівні з громадянами Угорщини. Угорські спільноти у зарубіжних

країнах за даними 1980 р. складають 3,765 млн чол. Це після 30 млн «русских» друга за чисельністю нацменшина на континенті. Паралелей між «русскими», переважно штучно розселеними Москвою серед сусідніх держав внаслідок здійснення великодержавної політики, та угорцями немає, бо останні головним чином є автохтонним населенням, яке компактно і постійно проживало на територіях сусідніх з Угорщиною держав.

Цілі обох країн ґрунтуються на історичних чинниках, методи реалізації національних ідей цих двох держав в Україні все більше набувають споріднених ознак, визначаючись потенціалом кожної з них та сприятливим станом міжнародних відносин. Угорська національна ідея передбачає насамперед прискорений розвиток Угорщини, відродження її впливу у межах колишнього Угорського королівства (до 1920 р.). Державницька ідеологія РФ спрямована на відродження Росії у кордонах радянської чи царської імперій. Якщо РФ вдається до агресивного і збройного способу повернути до свого складу колишні території та народи, відновити над ними своє панування та свій статус як окремого світового центру, то Угорщина прагне до консолідації розчленованої 105 років тому угорської нації, нарощувати допомогу закордонним спільнотам у сусідніх державах, формувати з останніми рівноправні, неконфліктні та дружні відносини.

Угорщина як невелика країна, що не має потенціалу для ведення діалогу на рівних щодо захисту її спільнот в усіх сусідніх із нею державах, у цьому питанні прагне спиратися на підтримку світових потуг. З одного боку, для Будапешта вигідним стало подальше нарощування вимог, агресивні дії Росії насамперед проти України задля повернення її до сфери власного впливу, забезпечення її автономізації та федералізації, відновлення в Україні статусу «русского языка» як другої державної мови. Велидержавницька політика РФ щодо України працює на користь Угорщини, яка прагне задовільнення інтересів угорської спільноти на Закарпатті на схожих умовах. Адже правовий статус усіх національних спільнот, на думку Будапешта, має бути рівним. З другого боку, Угорщина дедалі більшу увагу почала приділяти поглибленню співпраці зі США, Росією та Китаєм, які у нинішні часи є центрами формування нового світового порядку. Поглиблення відносин саме з цими світовими державами, на думку керівництва Угорщини, має призвести до підтримки державницьких і національних інтересів цієї країни у Центрально-Східній Європі (ЦСЄ), зокрема й у захисті прав угорських спільнот у сусідніх державах. Вимоги Угорщини щодо угорців Закарпаття та Росії щодо російськомовних регіонів України збігаються і спрямовуються на збереження національної ідентичності споріднених з ними спільнот. У першій вони більш помірковані, а у другій носять виключно гегемоністський характер. З початком війни Росії проти України ці вимоги набули великодержавницького змісту, стали ще більш спорідненими, що може мати дуже небезпечні наслідки для України.

Під час анексії Росією Криму В. Орбан у травневому 2014 р. виступі у парламенті наголошував: «Угорці, які мешкають в Карпатському регіоні, мають право на подвійне громадянство та на автономію. Становище 200-тисячної угоської спільноти, яка проживає в Україні, надає цьому питанню особливої гостроти». За кілька днів після цього він на угорському телеканалі М1 підкреслював, що «Україна не може бути ані стабільною, ані демократичною, якщо не надасть місцевим меншинам, національним громадам, зокрема й угорській громаді, те, що вони заслуговують. Угорська держава докладатиме усіх сил, аби підтримувати потреби в автономії угорців Закарпаття». Станом на лютий 2015 р. щонайменше 94 тис. мешканців Закарпаття набуло подвійного громадянства України та Угорщини. І це при тому, що законодавство України передбачає лише єдине громадянство на її території. Внесений у 2015 р. до ВР України законопроект передбачав, щоб українські громадяни, власники кількох паспортів, визначилися, який із них залишити, на догоду Угорщині так і не було прийнято [5].

З наростанням агресивних дій Москви проти України радикально зміцнювався проросійський курс Угорщини. Впродовж 2019 – вересня 2025 рр. відбулося 14 зустрічей В. Orbana з В. Путіним і усе це відбувалося у Москві. Така інтенсивність діалогу стала наслідком поглиблення стосунків і взаєморозуміння обох керівників. Особливої уваги заслуговує візит Orbana до Москви в середині лютого 2022 р., напередодні нападу РФ на Україну. Зміст досягнутих домовленостей між обома сторонами тримається у цілковитій таємниці. Але після агресії РФ проти України реалізація узгоджених позицій між ними щодо України продемонструвала їхню сутність. Вузьке оточення В. Orbana вважало, що Україна не зможе вистояти й основну її частину буде швидко окуповано російськими військами. Тому у квітні – травні 2022 р. було замінено керівництво збройних сил Угорщини, дано відповідні доручення правоохоронним органам, спецслужбам, значні військові частини було зосереджено біля кордону з Україною; групи розвідників, агітаторів направлялися на Закарпаття для забезпечення формування прихильного ставлення місцевого населення до Угорщини проти військової окупації регіону «варварською Росією». Готувалося матеріальне й ідеологічне підґрунтя для «захисту і порятунку» населення Закарпаття угорськими військами від окупації його «москалями», які принесуть країнам війну, розорення, масові розправи, розстріли, пограбування, репресії, депортації до Сибіру. Масово пропагувалося, що трагедія населення Закарпаття, що мала місце у 1944-1948 рр., після радянської окупації регіону, неминуче повториться.

У день нападу РФ на Україну 24 лютого 2022 р. В. Орбан заявив: «Угорщина не повинна бути втягнута в цей військовий конфлікт, тому для нас пріоритетом номер один є безпека угорського народу. Тому ні про відправлення військовослужбовців, ні про відправку військової техніки в Україну не може бути й мови. Ми також не можемо приймати пропозиції від лівих, які поставили

б під загрозу постачання енергії та газу в Угорщину, а також це поставило б під загрозу скорочення рахунків сімей за комунальні послуги». Необхідно наголосити, що жодна опозиційна партія Угорщини не пропонувала надіслати військові частини на допомогу Україні.

Через тиждень, 2 березня 2022 р. В. Орбан пояснив причину війни незгодою РФ із розширенням НАТО у Східній Європі. «НАТО розширюється на Схід, і Росії стає все менш комфортно. Росіяни висунули дві вимоги: щоб Україна проголосила нейтралітет і щоб НАТО не приймало України до свого складу. Цих гарантій безпеки Росії не дали, тому вона вирішила взяти їх силою зброї. Бачення політики безпеки Росії полягає у тому, що для того, щоб почуватися в безпеці, вони повинні бути оточені нейтральною зоною». Угорщина залишилася єдиною державою-членом ЄС, яка на ділі не припинила зв'язків із Росією, тому така прихильна до інтересів Росії поведінка Угорщини на міжнародній арені високо цінується Москвою. Якщо керівники Європи стали на бік України, засудили війну, то Будапешт дотримується політики нейтралітету, у його діях відсутні оцінки цієї війни, її характеру. ТанDEM Угорщини – Росії набув найбільшого розвитку і злагодженості саме стосовно України. Будапешт публічно не підтримує Україну у війні з Росією, натомість в угорських публікаціях значне місце відводиться звинуваченням на адресу України, що вона буцімто спровокувала війну РФ проти неї, що українські війська піддавали масовим обстрілам цілі регіони Донбасу, що призводило до загибелі цивільного населення цього регіону. Все це належно оцінюється Москвою, що у відповідь породжує сподівання Угорщини на реалізацію і своїх гегемоністських прагнень. Таким чином велидержавницька політика РФ щодо України працює на користь Угорщини, сприяючи висуненню нею вимог щодо реалізації інтересів угорської спільноти на Закарпатті на схожих умовах. Адже правовий статус усіх національних спільнот, на думку Будапешта, має бути рівним.

Водночас необхідно відзначити, що Угорщина демонструвала активну допомогу біженцям з України. Станом на 6 червня 2022 р. до Угорщини прибуло 1,312 млн українців: 725 тис. через кордон з Угорщиною та ще 587 тис. через кордон із Румунією. Серед біженців 70% складали жінки та діти. Всім їм було забезпечено тимчасове перебування на території Угорщини. Відповідно до даних ООН від 4 липня 2022 р. незначна частина українських біженців звернулася за наданням тимчасового захисту в Угорщині. Решта 1,2 млн осіб звернулося з таким клопотанням до Польщі та 382 тис. – до Чехії. За даними ООН, на 01.01.2023 р. в Угорщині було зареєстровано 33,4 тис. українських біженців. Для тих 26 тис. біженців, які залишилися в Угорщині, було створено умови для проживання, працевлаштування та навчання. В Угорщині запрацювало 3 українські школи. Навчання восени 2022 р. розпочали 1700 українців, а у дитячих садочках – 500 дітей з України. Як бачимо, абсолютна більшість українців не залишилася проживати в Угорщині. Пізніше, 10 листопада 2025 р. глава уряду Угорщини В. Орбан перелічив усе, що

зробила Угорщина для України. Так, гуманітарна допомога для України з боку Угорщини склала 200 млн євро; значна кількість поранених військових та хворих дітей отримали лікування у медичних установах Угорщини; кілька тисяч українських дітей відпочивало в Угорщині [6; 7; 8].

Ці гуманітарні заходи Угорщини оцінюються в Україні дуже позитивно, але вони не можуть заспокоювати українську сторону на фоні інших, значно глобальніших її інтересів, що торкаються України. Будапешт у відкритій формі не засуджує війну РФ проти України, всіяко протидіє і саботує всебічну міжнародну допомогу Україні для її захисту від агресії Росії, вислугується перед Путіним задля головного – у випадку поразки України у війні і підпадиння основних її територій під московську окупацію «захистити» Закарпаття від російського проникнення у Європу й інтегрувати цей край на основі історичного права. Бажання Орбана та його оточення повернути Закарпаття до складу Угорщини вдячний за однозначно проросійську позицію Будапешта Путін має підтримати і не заперечувати. А переглянувши бодай одне положення Тріанонського мирного договору 4.06.1920 р. чи Паризького мирного договору 10.02.1947 р., Угорщина може проголосити недійсними всі інші акти щодо її кордонів із іншими сусідніми державами. Секретар РНБО України О. Данілов ще 2 травня 2022 р. заявляв, що Угорщина знала про напад Росії на Україну, вона розглядала можливість забрати свою частину території (йшлося про Закарпаття). Звичайно, у Будапешті це спростували, назвавши неправдою [6; 7; 8].

Відомий публіцист, колишній працівник Адміністрації Президента РФ М. Хазін 29 липня 2023 р. в одному з інтерв'ю зазначив, що угорський лідер В. Орбан переслідує чітку мету – розширити нинішні кордони Угорщини. В разі, якщо війна затягнеться і Україна ослабне, то Росія зможе захопити усю її центральну частину. У такому випадку в Орбана з'явиться можливість вимагати частину території України. З посиланням на сербську газету «Правда» він відзначав, що Угорщина прагнучиме повернути Закарпаття та пробити коридор до Адріатичного моря через територію Хорватії. Вона також намагатиметься відібрати й частину Трансильванії у Румунії. Про наявність домовленості між Путіним та Орбаном щодо планів повернення Закарпаття до складу Угорщини у разі успішного збройного захоплення України Росією отримуємо підтвердження й з угорських авторитетних джерел [9; 10].

Завдяки сприятливій позиції Москви уряд Угорщини повів небезпечну для України політику. Недаремно після нападу Росії на Україну упродовж 2022-2023 рр. міністр закордонних справ Угорщини П. Сіярто 6 разів відвідував РФ. Якщо 90% керівників Європи були на боці України, засудили війну, то Будапешт вдався до зближення з Москвою, пояснюючи це прагненням досягти миру. Наслідки війни РФ проти України обернулися для неї дуже тяжкими втратами, загибеллю людей, руйнацією цивільних і житлових об'єктів. У чому цілковито винним був рашистський режим Путіна, проте уряд В. Орбана

постійно заявляв про дотримання у цьому конфлікті мирної, нейтральної позиції. Така поведінка Угорщини оцінювалася провідними політиками ЄС дуже негативно [11].

Заступник глави уряду Угорщини Ж. Шем'їн зазначав у вересні 2023 р., що від добрих стосунків України з Угорщиною, які відповідають угорським національним інтересам, залежать її шанси на вступ до ЄС та НАТО. Основною вимогою Будапешта було відновлення усіх прав для угорців Закарпаття, які діяли до 2014 р., і неухильне їх виконання. Допоки це Україною не буде вирішено, не може бути мови про її приєднання до євроатлантичних структур. Україна має зафіксувати у відповідному законодавстві, що для представників меншин, країни яких є членами ЄС чи НАТО, в Україні забезпечується широке використання мови у повсякденному житті та у сфері освіти, надається подвійне громадянство. Він пропонував Україні визнати угорців представниками автохтонної нації так, як це забезпечено для кримських татар; повернути набуті угорцями права, зафіксовані у Великому Договорі між Угорщиною та Україною 1992 р. [12].

Становище угорської спільноти на Закарпатті завжди було і залишається надзвичайно чутливим питанням, що безпосередньо впливає на відносини Угорщини з Україною. Позиція Будапешта у питанні закарпатських угорців є незмінною, вона вимагає від України відновлення чинності скасованого закону про національні меншини 2012 р. та внесення змін до Закону України про мову освіти 2015 р. Наполягається на відновленні їхніх культурно-освітніх прав, які вони мали до 2015 р. Обидві сторони постійно пробували досягти компромісу: Україна – покращити угорцям Закарпаття умови і права для збереження їх як національної спільноти, їхньої мови та культури, угорської ідентичності; а Угорщина – підтримати надання Києву 50 млрд євро від ЄС і не перешкоджати підготовці вступу України до ЄС. На початку осені 2023 р. Угорщина пригрозила блокувати переговори щодо вступу України до ЄС, якщо не буде відновлено прав угорської спільноти на освіту національною мовою. У середині листопада 2023 р. Угорщина передала Україні новий перелік побажань, що торкалися покращення навчального процесу угорської спільноти рідною мовою. П. Сіярто постійно наголошував, що Угорщина зацікавлена у формуванні добрих відносин з Україною, у порозумінні з українською стороною задля забезпечення сприятливих умов для проживання і розвитку 150-тисячної угорської спільноти Закарпаття. Але великих можливостей для співробітництва Сіярто не бачив, бо Угорщина і Україна – це два різні світи, два способи життя, дві ментальності.

Необхідно чітко усвідомлювати, що вимоги угорців Закарпаття, як і всіх інших спільнот України, почали радикалізуватися під впливом контрзаходів української влади проти ескалації великодержавницької політики Росії щодо України, яка переросла у повномасштабну загарбницьку війну, спрямовану на повалення чинної влади і завоювання України. Т.зв. «СВО» Путіна в Україні –

це наочна демонстрація невмирущості загарбницько-реваншистської природи РФ, успадкованої від часів монгольської орди. У відповідь керівництво України вдалося до рішучих заходів на захист державного суверенітету, територіальної цілісності, національної безпеки, серед яких чільне місце посіли й практичні кроки щодо нейтралізації та викорінення впливу «русского фактора» з життя української нації та цілковитого домінування україноцентричної ідеології як на повсякденному, так і на державному рівнях. Це певною мірою негативно позначилося і на культурно-освітньому житті інших національних спільнот України, серед них і угорської. Після початку війни РФ проти України керівництво Угорщини скористалося цим і стало активніше діяти на користь усіх закарпатців, незалежно від їхньої національної належності. Все це почало розцінюватися як спроба Угорщини скористатися цією ситуацією і зміцнити свій вплив на Закарпатті, взяти його під власний захист. Але окрім непереконливих заяв, реальних фактів для підтвердження подібних намірів немає. Ще у травні 2023 р. А. Рац – один із ключових експертів з національної безпеки Угорщини – заявляв, що скупчення військ Угорщини біля кордону з Україною навесні 2022 р. дійсно мало місце, бо у Будапешті вважали, що Україна не зможе вистояти й основну її частину буде окуповано. Вторгнення Росії в Україну породило масштабні потоки біженців у сусідні країни, тому потрібно було готуватися до роботи з ними, зокрема й допомагати їм, аби пом'якшити гуманітарну кризу. Понтонні, медичні частини, намети, харчі було оперативним виведено на основні ріки, що течуть з України до Угорщини, для допомоги біженцям. Жодного танка, артилерії, боєприпасів та відповідної логістики для постачання, що є обов'язковими для будь-якого просування військ на схід, на територію України, Угорщиною не було здійснено. Більшу частину цивільної авіації України було переміщено на аеродроми Угорщини. Відповідно до своєї тодішньої посади А. Рац мав бути де в чому поінформованим про подібні плани. Як він заявив, уряди Угорщини, Німеччини і Франції не вірили, що РФ нападе на Україну, що було дуже серйозною їхньою помилкою. А. Рац також повідомив, що ніколи не чув про будь-яку координацію дій між Угорщиною та Росією щодо України. Він на 100% переконаний, що угорські війська не готувалися до нападу чи захоплення Закарпаття. Згодом А. Рац перейшов в опозицію до влади В. Орбана і переїхав до Німеччини [13].

Проте схожі повідомлення час від часу лунають в Угорщині та у Росії. Так, один із впливових опозиціонерів нинішньому режиму П. Маркі-Зай поширив у червні 2025 р. інформацію, отриману, на його переконання, з достовірних джерел, про те, що уряд Угорщини направляє шпигунів на Закарпаття з метою підготовки регіону до військової окупації. А у момент, коли розпочнуться переговори між Росією та Україною про перемир'я чи припинення вогню і складеться патова ситуація, закарпатці мали бути готовими до окупації краю угорськими військами [14]. В інтерв'ю американському журналісту Т. Карлсону

В. Путін з великими натяками стверджував, що угорці, які живуть на Закарпатті, хочуть повернутися до своєї історичної батьківщини – Угорського королівства, проводячи цим самим паралелі з прагненням російськомовних громадян України повернутися до Росії.

Варто віддати належне тому, що влада України, перебуваючи у стані тяжкої війни проти рашистської Росії, зуміла з кінця 2023 р. започаткувати покращення правового становища угорської спільноти Закарпаття. У модифікованому Законі про національні меншини в Україні від 8 грудня 2023 р. умови для використання рідної мови у діяльності місцевих органів, в освітній сфері для усіх спільнот, зокрема й угорської, значно розширилися. Українська сторона мала всі підстави вважати, що непорозуміння у відносинах України з Угорщиною знято. Рівень забезпечення прав національних меншин належить в ЄС до важливих питань і керівництвом України, рухаючись у напрямку європейської інтеграції, це постійно враховується. Але Угорщина вкотре вдалася до зухвалих вимог, які не можуть навіть обговорюватися у стані війни. Так, під час зустрічі української та угорської делегацій в Ужгороді 29 січня 2024 р. П. Сіярто повідомив, що начебто українська сторона цим модифікованим законом про нацменшини у грудні 2023 р. не запропонувала нічого нового для покращення становища угорської спільноти. Тому угорська сторона виробила нові пропозиції з 11-ти пунктів, які міністр передав українській стороні. У цих пропозиціях вимагалось визнати угорців та русинів корінними меншинами Закарпаття, надати їм права на подвійне громадянство, відновити їхні права, що існували до 2015 р., забезпечити автономний статус для всіх спільнот Закарпаття, відповідно до результатів референдуму в краї 1 грудня 1991 р., відновити тут усі пам'ятники гортистського періоду, прирівняти в регіоні статус угорської і русинської мов до української, забезпечити в усіх населених пунктах, державних і громадських установах, публічних місцях усіх рівнів застосування угорської та русинської мов нарівні з державною. Проаналізовані фахівцями України 11 пропозицій Угорщини не знайшли підтримки з їхнього боку. Адже у цих пропозиціях політичні та культурно-освітні права угорців і русинів виокремлювалися з політико-правового і культурно-освітнього простору Української держави [15].

Незважаючи на модифікацію низки важливих положень законів про освіту та про права національних меншин в Україні, значних успіхів у забезпеченні прав угорської спільноти Закарпаття не відбулося. Будапешт продовжує домагатися відновлення прав угорської національної спільноти, які визначалися скасованим законом Ківалова-Колесніченка від 2012 р., коли Україна перетворювалася на федеративну державу, де передбачався статус «русского языка» як другої державної мови в Україні, а мов інших спільнот – в регіонах їхнього проживання. Сіярто додав, що найближчими днями Угорщина надішле до України свою офіційну відповідь щодо питання нацменшин. На його думку, «поки Україна не ухвалить необхідного законодавства для відновлення прав

угорської національної громади, умови для зустрічі на високому рівні просто не можуть бути створені» [16]. Подібні реваншистські ідеї мають серйозну підтримку у політичних колах Угорщини. Лідер парламентської опозиційної партії «Наша Батьківщина» Л. Тороцкаї 26 лютого 2023 р. та упродовж 27-30 січня 2024 р. публічно заявляв, що розвиток подій у російсько-українському конфлікті може мати наслідком припинення існування України як суверенної держави. При цьому він обурювався не варварськими наслідками агресивної війни Росії проти України, а наростанням антиугорської політики з боку офіційного Києва. Як він заявляв, незабаром усіх угорців Закарпаття кинуть на фронт щоб вони загинули. У нинішні часи угорців вичищають із цього краю. В результаті саме українських, а не московських дій угорство Закарпаття може фізично зникнути. Зважаючи на це, закарпатські угорці можуть звернутися до Угорщини щодо надання їм захисту. Тороцкаї заявив, що у зв'язку з такою можливістю, Угорщина може претендувати на Закарпаття. Він пропонує розпочати переговори з В. Путіним про майбутню долю Закарпаття. Він агітує за відновлення спільного кордону між Угорщиною та Польщею, що існував до 1939 р. Дані політичні вимоги стали частиною програми названої вище партії. Необхідно зважати, що ця парламентська партія стала спадкоємицею одіозної у минулому партії «За кращу Угорщину», відомої як партія «Йоббік», що розпалася на окремі такі само реваншистські сили [17; 18]. Разом із тим, опозиційні партії піддають критиці курс уряду Орбана на продовження зв'язків із РФ та недостатню підтримку України. Серед них лідирує парламентська партія «Моментум» (Momentum, ліберальної орієнтації) та непрапарламентські партії – Соціал-демократична та Соціалістична, партія «Тиса». Але їхній вплив у суспільстві не є визначальним.

В інтерв'ю 11 лютого 2024 р. щоквартальнику «European Voices», що видається у Відні англійською мовою, В. Орбан зробив припущення, що світова спільнота має допомогти Росії та Україні досягти перемир'я. Продовження війни означатиме для України втрату все більших територій. Він наголосив, що Україна перебуває на перетині зіткнення геополітичних інтересів світових держав. Так, Росія ніколи не погодиться на те, щоб Україна стала членом ЄС та НАТО. Він також наголосив, що Захід втрачає своє домінування у світі. Центром світової економіки стає АТР. Від другої половини 2024 р. Угорщина головує у Єврокомісії. Її метою стало підвищення конкурентоспроможності ЄС, вступ країн Західних Балкан, особливо Сербії, до ЄС. Водночас інтереси України нею ігноруються, що впливає з висновку В. Орбана: започатковані переговори ЄС з Україною про членство останньої в ЄС переслідували політичну мету, тому вступ України до ЄС унеможлиблюється [19]. Хоча якраз-таки постійне невдоволення Будапешта умовами життя угорської спільноти Закарпаття має однозначно політичну мету – слугує прикриттям проросійської та антиукраїнської політики Угорщини.

Під час візиту прем'єра В. Орбана до США 8 березня 2024 р. і його зустрічі з Д. Трампом обговорювалося широке коло питань. Закономірно, що під час цієї зустрічі у центрі уваги перебували шляхи поглиблення відносин Угорщини та США. Дуже важливо, що В. Орбан приділив також велику увагу питанням України загалом, а також воєнній ситуації між Росією та Україною, підтримці країнами Заходу України у війні з РФ. Україна подавалася як багатонаціональна держава, в якій проживає чверть інших народів, проте її влада вдалася до формування унітарної держави, зневажаючи права інших народів, особливо «русских» на півдні та сході країни, де вони складають переважну частину населення.

Він оперував лише йому вигідними ідеологемами, витвореними у Москві і прийнятними для Угорщини, що київський режим вдався до винищення та розправи над «русскими», проросійським населенням, до асиміляції інших національних спільнот, які населяють Україну. Все це начебто спонукало Росію ввести свої війська на південно-східні території і вдатися до їхнього захисту від свавілля українських націоналістів. Рішуче переконував, що Україна не може перемогти у цьому конфлікті, що Київ найбільше винен у тому, що РФ вдалася до «СВО». Серед шляхів припинення війни В. Орбан під час цієї зустрічі відстоював позицію Росії – мовляв, геополітичні інтереси Москви не варто порушувати. Україна перебуває у зоні геополітичного протистояння Росії та колективного Заходу. Заради зближення інтересів Заходу та Росії Україна не повинна вступати до ЄС та НАТО, а має залишатися у нейтральному статусі, не пропонуючи при цьому жодних гарантій для неї у такому безправному становищі. Всі гарантії її безпеки та існування мають покладатися на ООН. Орбан висловлював переконання, що Трамп виграс вибори й обов'язково повернеться у президентське крісло в листопаді 2024 р.; наголошував, що це стане ключовою подією світового рівня, зокрема у забезпеченні швидкого миру в Україні [20].

Коментуючи вашингтонські домовленості, глава угорського МЗС П. Сіярто 11 березня 2024 р. пояснював, чому Угорщина має співпрацювати з РФ. Відзначаючи надійні відносини Угорщини з країнами ЄС та НАТО, водночас у національних інтересах необхідно продовжувати співробітництво з Росією. Насамперед це торкається енергетичної сфери. «Угорщина не може зробити жодного кроку, прийняти жодного рішення чи заяви, які можуть свідчити про її причетність до війни у сусідніх країнах, чи її посилення. Ми виступаємо за чимшвидше припинення війни, щоб чимменше людей гинуло і якомога менше було руйнувань». На закиди критиків, що главу уряду Угорщини Орбана в ЄС називають другом Трампа, чи другом Путіна, чи агентом Росії, чи пропагандистом інтересів Кремля, Сіярто стверджував, що він насправді є патріотом Угорщини, виразником інтересів більшості угорської нації [21].

Місяць по тому, 12 квітня 2024 р., відомий опозиціонер режиму В. Орбана, лідер партії «Тиса» П. Мадяр в інтерв'ю одному з угорських радіоканалів

висловився про те, що «ні грошима, ні зброєю Угорщина та ЄС не зможуть врятувати Україну». Поки в Україні не зміниться керівництво, яке погодиться на переговори, до тих пір багато сотень тисяч людей загине. Між Україною та Росією стоять США. Як він заявив, допомога Заходу для України перетворює її на боржника. Уже значна частина української землі перебуває в руках олігархів країн Західної Європи, а США перетворюють Україну на зону свого впливу, як це робилося в Іраку й Афганістані. На думку П. Мадяра, заклики про приєднання України до НАТО – це заклики до Третьої світової війни. Зі всього цього випливає, що урядова коаліція та основна опозиційна партія Угорщини також не підтримують Україну у війні з Росією. Чільний діяч парламентської партії «Моментум» М. Томпош розцінив такі заяви Мадяра як підтримку та поширення в Угорщині наративів російської пропаганди про війну в Україні [22].

Незабаром, 22 квітня 2024 р., П. Сіярто заявив, що з початком підготовки ЄС до запровадження 14-го пакету санкцій проти РФ Брюссель цим самим готується до світової війни через невдачу України у війні з Росією. «Я не зовсім розумію того, – продовжував він, – що коли щось повністю провалилося 13 разів, то чому це ж саме потрібно намагатися зробити 14-го разу». Відзначив, що ще ніколи до цього не було такої загрози початку нової світової війни як зараз. На його думку, що антиросійські санкції завдають більшої шкоди самій Європі, ніж Росії, бо за це платять європейці як платники податків, серед них і угорці. Усі вони не несуть жодної відповідальності за початок війни. П. Сіярто вчоргове повторив, що попри всі спроби тиску, Угорщина жодної такої санкції не буде підтримувати. Угорців намагаються змусити розплачуватися за війну, за яку вони не несуть жодної відповідальності. У багатьох столицях країн ЄС вважають, що це і їхня війна. «Я вважаю, – підкреслив Сіярто, – що це помилкова і небезпечна позиція, бо Європа не причетна до цієї війни. Адже жодна країна ЄС чи НАТО не зазнає нападу з боку Росії». Виходячи з усього цього, він назвав найголовнішу мету Угорщини – «залишитися осторонь збройного конфлікту». Продовження допомоги для України з боку НАТО та США він назвав «величезною бідою». Одночасно П. Сіярто зовсім по-іншому реагував на конфлікт Ірану з Ізраїлем, наголошуючи, що потрібне порозуміння стосовно санкцій проти Ірану через його нещодавній напад (на яку державу він не сказав). Натомість він привітав єдність арабських країн у питанні зупинення конфлікту між Іраном та Ізраїлем і стабілізації становища на Близькому Сході. Підбиваючи підсумки, він закликав чим швидше зупинити «український конфлікт» та успішно завершити антитерористичну операцію на Близькому Сході [23].

На другий день після початку піврічного головування у Раді Євросоюзу В. Орбан 2 липня 2024 р. відвідав Київ і провів переговори з В. Зеленським, центральними на яких було два питання: пошук прийнятних умов для початку мирного процесу між Україною і Росією та покращення умов угорської

спільноти на Закарпатті. Як відзначив Орбан, ці питання є дуже важливими не тільки для України, а й для всієї Європи. За інформацією керівника Геополітичного центру Угорщини, відомого аналітика А. Демка, поїздка до Києва була необхідною, а переговори завершилися успішно. 5 липня 2024 р. В. Орбан був уже у Москві і вів переговори з В. Путіним щодо завершення війни в Україні. Це була їхня 14-та зустріч після 2009 р. і перша після 24 лютого 2022 р. Поїздка угорського прем'єра до Києва та Москви відбулася таємно, без узгодження з керівництвом ЄС. Після вторгнення Росії в Україну ніхто з керівників країн Європи такого рангу до Москви не навідувався. За підсумками зустрічі Орбан зазначив, що переговори відбулися у відвертій та щирій обстановці і торкалися трьох вузлових питань: оцінки Путіним пропозицій щодо проекту миру та формату переговорів заради його досягнення; чи вважає він за необхідне припинення вогню перед початком переговорів про мир; яким бачить Путін майбутнє системи безпеки у Європі після закінчення війни в Україні. В. Орбан учергове підкреслив, що він та угорці стоять на боці миру, що відбулася щира і відверта розмова, що він шукає найкоротший шлях до завершення війни і досягнення миру, але разом із тим ні він, ні Путін не озвучили змісту відповіді Путіна з цих трьох питань.

Після переговорів В. Путін та В. Орбан зустрілися з журналістами. Путін почав розмову про тісні відносини між Росією та Угорщиною, що ґрунтуються на взаємній довірі і повазі, звернув увагу на те, що торгівельні показники зазнали значного падіння, на 35% скоротилися обсяги товарообігу. Обидві сторони працюють над подоланням цієї негативної тенденції. Відзначалися: успішна робота зі спорудження двох реакторів Пакшської АЕС в Угорщині, завдяки чому електроенергія стане для неї значно дешевшою, активний розвиток співробітництва у сфері медицини, безпеки і захисту навколишнього середовища. В. Путін торкнувся й відносин з Україною. Як великодушний барин він відзначав, що Росія відкрита для переговорів, але друга сторона ніяк не хоче вирішувати конфлікт; що спонсори України продовжують використовувати її, роблячи з неї жертву. Вони не готові відмовитися від своїх позицій, не хочуть припинення боїв, бо тоді доведеться скасовувати воєнний стан. Коли ж це станеться, потрібно проводити вибори, оскільки у під час активної фази війни цього робити не можна. Шанси у нинішнього керівництва України на перемогу близькі до нуля. Позиція РФ щодо мирних умов була віроломною: припинення боїв і початок мирних переговорів. Припинення боїв на короткий термін Росію не влаштовує, бо Київ може це використати для перегрупування сил. Тому РФ бореться повне й остаточне завершення війни. Найголовніший аргумент рашистів звучав так: Україна має вивести війська з Донецької, Херсонської, Луганської та Запорізької областей. Кримське іптання навіть не згадувалося.

Обидва керівники обговорювали також і майбутню архітектуру безпеки у Європі, засадничі принципи якої не розголошувалися. Однак, озвученого було

досить, щоб оцінити позицію обох цих діячів. Путін є носієм імперіалістичної ідеології, успадкованої від царських часів. Під час зустрічі з журналістами В. Путін та В. Орбан зробили коротенькі заяви, ставити запитання журналістам не дозволялося. Після промов вони поспіхом залишили залу. У Москві високо оцінили результати візиту Орбана до Росії. Так в МЗС РФ повідомили, що сторони були єдині в тому, що в Україні треба забезпечити права для національних меншин на територіях їхнього проживання. Повертаючись із Москви до Будапешта, В. Орбан в інтерв'ю наголошував, що справжні переговори можуть відбутися за участі двох сторін і не обов'язково, щоб спочатку було припинення вогню; а досягнення миру – це спільна мета Росії та України, що дозволить вирішити проблеми обох сторін надовго. В. Путін погодився розглянути ці пропозиції.

Більшість європейських лідерів розкритикували цю поїздку В. Орбана до Москви, вважаючи що чергове головування у Євросоюзі не дає права для ведення переговорів із РФ від імені ЄС. Позиція інституцій ЄС однозначна: Росія – агресор, а Україна – жертва, без України вести переговори не можна. У Єврокомісії наголосили, що перемовини Орбана розглядають виключно у рамках двосторонніх відносин Угорщини та Росії, а примусити Путіна до перемир'я і до постійного, справедливого миру з Україною можна лише єдністю, принциповістю та надійністю позиції ЄС [24].

Виступаючи 23 жовтня 2024 р. на урочистостях з нагоди чергової річниці Угорської Революції 1956 р., В. Орбан всю увагу приділив війні Росії з Україною і закликав облишити всі спроби щодо об'єднання зусиль країн Європи та США для перемоги над Росією. «Якщо Україна переможе, – продовжував він, – то знову солдати східних слов'ян можуть з'явитися в Угорщині. Їхнє попереднє перебування та наслідки для угорців дуже добре відомі». Набутий досвід змушує угорців боротися лише за інтереси Угорщини та угорської нації; не допустити перетворення території Угорщини на театр воєнних дій; протидіяти відродженню в ЄС імперіалістичної політики, як це було у минулі часи. «Завдяки тому, – відзначав В. Орбан, – що в Угорщині склалася єдність низів і верхів, основної частини нації та керівництва країни, ні Брюссель, ані інші центри світової політики не можуть примусити Угорщину до антинаціональної діяльності. Інтереси Угорщини цілковито переважають у суспільстві, тому вона не братиме участі у жодних імперіалістичних планах» [25].

Під час зустрічі В. Орбана та экс-канцлера ФРН Г. Шредера у Відні (листопад 2024 р.) обидва вимагали припинення війни між Росією та Україною, погоджувалися з тим, що керівництво ЄС відстоювало Україну, але заперечували надання їй допомоги у таких обсягах з тим, щоб вона перемогла Росію. Позиція ЄС, на їхню думку, тоді була саме такою. Учасники зустрічі висловилися за досягнення компромісу, припинення вогню і початок переговорів про відновлення миру. Для Європи важливішим є започаткування

перемир'я і укладення надійного миру між цими країнами. Ініціаторами цього процесу мають стати країни Європи і США. У разі відмови В. Путіна від цієї пропозиції, його потрібно до цього примусити. Питання про членство України в НАТО поки що не варто порушувати. Керівництво Росії завжди діє з позицій сили, у них зброя – найбільший аргумент. Тому з Москвою необхідно вести розмову з таких само позицій. Це здатні робити лише США, у яких є всі необхідні для цього економічні, військові, геополітичні можливості. США мають досягти з РФ необхідної угоди про припинення війни в Україні. Інакше у світі розпочнеться новий період «холодної війни». Ось таким бачили ці два відомі діячі сутність реальної політики у сучасному світі. Обговорювалося й питання пошуку шляхів для подолання серйозної економічної кризи країн ЄС, оскільки після запровадження енергетичних санкцій проти РФ ціна за газ для Європи підвищилася у 4 рази, а на нафту – у 2 рази. Такі ціни зумовили значне уповільнення й навіть падіння темпів економічного розвитку країн ЄС, зниження конкурентоспроможності товарів ЄС на світових ринках. Викликало занепокоєння і те, що ЄС може втратити статус окремого світового центру у порівнянні зі США, Китаєм та навіть із Росією. На закінчення зустрічі Г. Шредер рекомендував європейським діячам слідувати прикладу В. Орбана у відстоюванні мирної політики у Європі [26].

З великою радістю угорські ЗМІ поширювали виступ В. Путіна на Міжнародному економічному форумі у Петербурзі 20 червня 2025 р., в якому повідомлялося про великі успіхи РФ у сфері ВПК та у галузях цивільної економіки. За його даними, економіка Росії щорічно зростала на 4%, що перевищувало середньо- світові та європейські показники. Здивування викликали не лише ці «економічні успіхи», оскільки усім зрозумілою була їхня недостовірність, а й та частина його виступу, де він знову наголосив, що насправді «русские» та українці є одним народом. «У цьому розумінні, – підкреслював диктатор, – уся Україна є нашою». І далі він заявив, що Москва ніколи не ставила під сумнів право українського народу на незалежність і суверенітет, що Росія не хоче захоплювати м. Суми, а вона прагне лише розширити коридор безпеки уздовж російсько-українського кордону на 10-12 км. Усе вище сказане перекреслювалося наступними фразами Путіна: «не виключалися можливості і для подальшого захоплення територій України»; а якщо Україна спробує застосувати проти Росії «брудну» ядерну бомбу, що спричинить радіоактивне зараження територій, то це стане для київського режиму останньою його помилкою [27].

Такі заяви у виступі керівника РФ є неадекватними за змістом і логікою і настільки суперечливими, що мають належно оцінюватися і рішуче засуджуватися відповідальною владою кожної країни. Але в Угорщині у подібних випадках відмовчуються, оскільки Будапешт цікавлять не принциповість та справедливість, а те, як зберегти добрі стосунки з Москвою – умову надійного постачання Росією до Угорщини енергоносіїв, а з Угорщини

до РФ різних видів готової продукції, а також підвищення шансів на задоволення власних геополітичних інтересів завдяки підтримці Москви. Тому в офіційних джерелах Угорщини такі висловлювання сприймалися як неможливість віднайдення компромісу з РФ для завершення війни між Україною та Росією як рівних сторін. Словом, усі словоблуддя В. Путіна до уваги не бралися.

У інтерв'ю проурядовій угорській газеті «Magyar Nemzet» (Угорська нація) 7 липня 2025 р. міністра закордонних справ РФ С. Лаврова під назвою «Лише виключно на умовах Росії можливе досягнення миру» наголошувалося, що основною причиною конфлікту Росії з Україною було розширення НАТО на схід. У Росії не було іншого вибору, окрім як розпочати війну після того, як Захід почав інтенсивно озброювати Україну з метою повернення до неї силовим методом Донбасу та Криму. «Кожна держава, – підкреслював Лавров, – яка сама себе поважає, вчинила б так само за таких обставин». Москва готова не до перемир'я з Україною, а до укладення тривалого й непорушного миру. Це можливо, якщо Україна відмовиться від членства в НАТО, визнає за Росією Крим, Донецьку, Луганську, Запорізьку та Херсонську області, буде знято міжнародні санкції проти Росії, скасовано всі судові рішення щодо конфіскації її коштів у банках зарубіжних держав. А на територіях, які залишаться за Україною, вимагається забезпечення важливих прав людини, оскільки після 2014 р. усі ці права було анульовано. Це стосується «грубо порушених» прав «русских» та «русскоязычного населення». Тому Росія вимагає відновити в Україні статус «русского языка», культури, традицій, «русской» православної церкви та «русских» ЗМІ. Він підкреслив, що захист цих цінностей за кордоном складає основу зовнішньої політики РФ і продовжив, що такі само дискримінаційні заходи запроваджено й проти інших національних меншин України – угорців, румунів, поляків, болгарів, вірменів, білорусів і греків. Їх усіх насильно українізують. Про все це добре знають у Будапешті. У цьому питанні Лавров ініціював співробітництво з Угорщиною задля захисту прав національних спільнот, заявивши, що «на сучасному етапі Росія та Угорщина відкрито діють заради захисту співвітчизників і мають об'єднати свої зусилля». Лавров також високо оцінив позицію уряду Угорщини щодо розвитку російсько-угорських відносин. На його думку, «Будапешт продовжує виважену і прагматичну політику навіть в умовах протидії цьому з боку НАТО і ЄС». Для прикладу він назвав заходи з боку РФ щодо добудови двох реакторів на Пакшській АЕС в Угорщині, а також стабільні поставки російських енергоносіїв, підкресливши, що Москва і надалі готова до поглиблення двостороннього співробітництва з такими країнами як Угорщина, «яких розглядає стратегічними партнерами» [28].

Натомість сам В. Орбан у своїй статті у цій же газеті «Угорська нація» від 20 липня 2025 р. прагнув переконати громадськість у тому, що Захід озброює Україну і прагне довести склад її армії до 800 тис чи 1 млн чол. для

використання її сили у недалекому майбутньому, що означатиме значну військову перевагу України над Угорщиною, яка вочевидь нічого доброго для неї не принесе. Адже сам Бог не знає, хто і для чого використає цей потенціал у наступному десятилітті. І відразу з цією нісенітницею Орбан наголошував, що в Україні немає жодних можливостей перемогти Росію. Який сенс у тому, щоб християни, європейці – представники білої раси убивали сотні тисяч людей Росії та України, а на іншій частині континенту дозволяли мільйонним масам ісламського світу, чужих для нашої культури людей, переселятися в Європу. Орбан зажадав від керівництва ЄС дати йому на це аргументовану відповідь [29]. Уночі 28 серпня 2025 р. Росія завдала одного з найтяжчих ударів по Україні, запустивши 598 ударних БПЛА та понад 30 ракет. У Києві загинуло 23 людини, багато людей зазнало поранень. І це відбулося саме у той момент, коли Україна прийняла всі умови щодо припинення вогню, які відповідають міжнародним нормам, а Росія усе це потопила у крові жителів столиці. В Угорщині і на таке варварство Москви не відреагували, не спромоглися навіть засудити масове вбивство мирних киян, як і того, що Кремль відкинув запропоновані Україною пропозиції реальної дипломатії. Натомість із канцелярії В. Орбана продовжували лунати нові звинувачення на адресу Києва та блокування Будапештом відкриття 1-го кластера переговорів про вступ України до ЄС. У відповідь на це Президент України В. Зеленський наголосив, що Україна бореться проти найбільших терористичних нападів Росії, а уряд Угорщини тим часом перекручує всі події, у білому бачить чорне, у всьому звинувачує Україну, що «угорські посадовці дійшли до того, що намагаються дискредитувати представників угорської громади України за їхню участь у захисті нашої держави та людей». Майору ЗСУ, угорцю за національністю, керівнику підприємства на Закарпатті з випуску дронів, командувачу Сил безпілотних систем ЗСУ Р. Бровді угорська влада заборонила 28 серпня 2025 р. на три роки в'їзд до Угорщини й інших країн Шенгенської зони за те, що він успішно керує операціями зі знищення енергетичних комплексів РФ, зокрема за удари українськими дронами по нафтопроводу «Дружба» на території РФ у першій половині серпня 2025 р., внаслідок яких нафта 10 днів не надходила до Угорщини. У відповідь Р. Бровді висміяв дане рішення і звинуватив владу Орбана у проросійській позиції та причетності до загибелі цивільного населення України. Міністр закордонних справ України А. Сибіга відзначив, що Угорщина перебуває на поганому боці, а П. Сіярто повідомив, що якщо для нього нафтопровід важливіший за вбитих Росією українських дітей, то це є «моральним падінням» [30].

П. Сіярто у своєму виступі на 80-й сесії ГА ООН у кінці вересня 2025 р. переконував, що Угорщина підтримує будь-які умови аби досягти миру, але вона не може відмовитися від постачання нафти і газу з Росії, бо для неї, яка не є морською державою, дане питання є не ідеологічним, а географічним. Лише транзит енергоносіїв із Росії до Угорщини через Україну є оптимальним і

найбільш гарантованим маршрутом, бо усі інші нафто- і газопроводи є значно дорожчим. Дане питання він просив розглядати не як політичне чи ідеологічне, а суто як географічне і фізичне. При цьому він підкреслив, що Москва є надійним партнером у постачанні енергоносіїв до Угорщини [31].

Наприкінці вересня 2025 р. відбулося осіннє засідання парламенту Угорщини. У своєму виступі В. Орбан зазначив, що наслідки війни Росії проти України, масові потоки міграції населення, прискорення процесів технологічної революції стали основними викликами для ЄС. Небезпеку він побачив у тому, що Китай і «Глобальний Південь» демонструють сильну згуртованість, якої до цього ще не було. Завдяки цьому вони кинули серйозний виклик іншим центрам цивілізації, цілковито витіснили ЄС з вузького клубу світових держав, на що в ЄС не реагують. Замість концентрації усіх зусиль на підвищенні конкурентоспроможності продукції країн спільноти Єврокомісія вважає першочерговим завданням продовжувати фінансувати Україну, прискорено приєднати її до ЄС. «Угорщина нікому не надавала повноважень, – підкреслював В. Орбан, – щоб від її імені починати війну. ЄС не може використовувати кошти на воєнні цілі, допоки хоча б одна країна ЄС це заперечує». Угорщина мотивувала фінансову непідтримку України, як і набуття нею членства в ЄС тим, що це може спровокувати поширення війни і на країни ЄС, а якщо Україна вступить до цього Союзу, то це призведе до краху не тільки Угорщини, а і Європи також. Він пропонував розпочати переговори між ЄС та РФ щодо припинення війни в Україні [32].

В. Путін визнав, що відбулася нова хвиля деколонізації в цілому у світі, але не зазначив, що це відбулося також і на посткомуністичному просторі. РФ не протидіяла розширенню НАТО у Східній Європі, яке носило масовий характер до 2007 р. Її не турбували суміжні з Росією шість держав, які стали членами НАТО і посилили геополітичні позиції цього блоку. Лише поглиблення співробітництва Альянсу насамперед з Україною, а також з Грузією і Молдовою, В. Путін оцінив як недопустиму загрозу для РФ, оскільки у разі вступу України до НАТО Росію цілковито буде ізольовано від Європи. Цей аргумент Москви був важливим, але далеко не головним.

Панівну еліту РФ жахала можливість входження до Альянсу України, бо втрата цієї держави для Москви означатиме кінець її імперських амбіцій, адже без неї вона не зможе відродитися як окремий світовий центр. Усі твердження В. Путіна про те, що винуватцями нинішнього конфлікту в Україні були США і Європа, які почали озброювати Україну, що кривавий переворот 2014 р. зруйнував мирний шлях розвитку України, що нова українська влада є нацистською і неонацистською, що інтереси Росії, цілого регіону не було враховано, що Україна стала розмінною монетою у великій чужій геополітичній грі, що Захід хотів за допомогою України ізольовати Росію, що більшість країн світу, зокрема й США, прагнуть допомогти подолати цю кризу, і якби Д. Трамп у той час був президентом США, то цього б не сталося, є

другорядними. Тому В. Путін від початку свого президенства вдався до рішучих заходів для недопущення цього, утримання України у сфері впливу РФ, а у кінцевому підсумку – до загарбання України.

Схожі наративи пролунали й у виступі В. Путіна на Міжнародному дискусійному клубі «Валдай» 2 жовтня 2025 р. Зазначалося, що Росія прагнула до об'єднання світу, але Захід на це не погодився. За його словами, після закінчення «холодної війни» на Заході вважали, що перемогли у ній і продовжили курс на остаточне нанесення стратегічної поразки Росії, прагнули «додойти осколки СРСР, зокрема й розчленувати Росію на чотири частини». Захід готувався до тотального панування, але весь світ на це не погодився. Розширення НАТО у Східній Європі, прагнення залучити до Альянсу й Україну, на його думку, стало цьому підтвердженням. Завдяки тому, що у Росії взяли гору патріотичні сили, остаточної поразки від Заходу РФ вдалося уникнути.

Учасник цього форуму, відомий угорський політолог і журналіст, представник владної коаліції Габор Штір дякував Путіну за тісне двостороннє співробітництво, за те, що позиції Росії та Угорщини у питаннях вирішення конфлікту в Україні збігаються. Повідомив, що він особисто бере участь у формуванні нового порядку в Європі, відзначив, що в ЄС розглядають Угорщину як «чорного барана», який в усьому шкодить діяльності Спільноти. Він наголосив, що якщо Росії вдасться не допустити вступу України до ЄС, то тоді ця Спільнота буде слабшати, у неї не буде перспектив. Ослаблена Європа втратить вплив у світовій політиці. Але якщо Україна набуде членства у ЄС, то вона стане його ударною силою, кулаком проти Росії. Сильна армія України потрібна для ЄС. У зв'язку з цим Г. Штір звернувся до В. Путіна із запитанням, як ставиться він до прагнення України вступити до цієї спільноти. У відповіді Путіна на дане запитання говорилося про переговори з Д. Трампом на Алясці, де обговорювалося питання – як врегулювати кризу в Україні. Пропонувалося багато варіантів. Шукалися такі, які б не перешкоджали, а навпаки сприяли зміцненню відносин РФ та США. Радилися у дусі доброзичливості. Надії на врегулювання конфлікту в Україні, за словами Путіна, з'явилися. Але відповіді на конкретне запитання Г. Штіра, як Росія ставиться до вступу України до ЄС, так і не прозвучало. Закономірною була й відсутність оцінки керівниками обох цих країн того, що всупереч таким тісним відносинам Угорщини та РФ, товарообіг між обома країнами в останні два роки скоротився майже на 1/3 у порівнянні з довоєнним періодом до 2022 р. [33]. Уже третій рік триває підготовка до спорудження Росією двох реакторів на Пакшській АЕС в Угорщині, але основні роботи по їх спорудженню так і не розпочалися. Причини відомі – брак коштів у Росії та Угорщини, в яких економічне становище погіршується і фахівці не бачать реальних шляхів для його покращення.

Поглиблення угорсько-російських відносин на антиукраїнській основі не сприяло ні започаткуванню мирних переговорів про перемир'я, не допомогло припинити війну між Росією і Україною та досягти надійного і стабільного миру. Усі авторитетні міжнародні організації – ООН, НАТО, ЄС, країни Великої Сімки також не спромоглися досягти цього. Ці завдання стали під силу лише провідним державам світу – США та Європи. Завдяки їх рішучим і виваженим заходам на рубежі 2025/2026 рр. започаткувалися реальні процеси, спрямовані на узгодження інтересів обох воюючих сторін, примушення їх до мирних переговорів, припинення війни та підписання надійної мирної угоди.

Список використаних джерел та літератури

1. Fedinec Cs., Halasz I., Toth M. A fuggetlen Ukrajna. Allamepites, alkotmnyozas es elsullyesztett kincsek. Budapest, 2016. 236 o.
2. Богданович В.Ю., Маначинский А.Я., Бутенко С.Г. Конфликты и войны после распада СССР: Монография. Житомир: Полесье, 2006. 440 с.
3. Держалюк М.С. Особливості конституційного реформування в сучасній Угорщині. *Збірник матеріалів конференції «Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення» до 125-річчя від Дня народження В.М. Корецького (19 лютого 2015 року)*. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Львів: СПОЛЮМ, 2015. С. 296-309.
4. Держалюк М.С. Активізація діяльності Угорщини у регіоні на початку ХХІ ст.: причини і результати. *АПН - Суспільно-політичні процеси*. Київ. 2019. Вип. 4(14). 368 с.
5. Ерман Г. Тріумф Орбана в Україні: що він казав про Україну. *BBC Україна*. 9 квітня 2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian.features-43672411>
6. Ерман Г. Чому в Угорщини така політика щодо України і чи можна її змінити. *BBC Україна*. 11 серпня 2022. URL: <https://www.bbc.com/Ukrainian/features-62472746>
7. Zelenszkij Orbant kritizalta Brusszelben, aki nem maradt ados a valasszal. *HVG*. 04.11.2025. URL: https://hvg.hu/itthon/20251104_orban-zelenszkij-eu-integracio-veto
8. Megfenyegette Magyarorszagot Zelenszkij: olyan valaszt kapott, amit soha nem fog elfelejteni (VIDEO). URL: <https://mandiner.hu/belfold/2025/11/megfenyegette-magyarorszagot-zelenszkij-olyan-valaszt-kapott-amit-soha-nem-fog-elfelejteni>
9. Az orosz kozgazdasz: Orban Karpataljat, Erdelyt es egy szelet Horvatorszagot akar. *KarpatHIR*. Julius 29. 2023. URL: <https://karpathir.com/2023/07/29/az-orosz-kozgazdasz-orban-karpataljat-erdelyt-es-egy-szelet-horvatorszagot-akar/>
10. Magyarország viszonyulasa az Ukrajna elleni 2022-2023-as orosz invaziohoz. *Wikipedia*. URL: https://hu.wikipedia.org/wiki/magyarorszag_visszonyulasa_az_ukrajna_elleni_2022_2023-as_orosz_invaziohoz
11. Gábor Tanács. Zelenszkij: Orban veszelyes jatekot jatszika. *Euronews*. 12.03.2024. URL: <https://hu.euronews.com/2024/03/12/zelenszkij-orban-veszelyes-jatekot-jatszika>
12. Semjen Zsolt: Szo sem lehet Ukrajna EU vagy NATO-csatlakozasarol, amig a magyar kisebbség sorsat garancialisan nem rendezik. *Magyar Nemzet*. 2023.09.14. URL: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2023/09/14/szo-sem-lehet-ukrajna-eu-vagy-nato-csatlakozasarol-amig-a-magyar-kisebbség-sorsat-garancialisan-nem-rendezik>
13. Сидоренко С. Рік тому Угорщина стягнула війська до кордону України, але даю 100%, ми не готували напад. *Європейська правда*. 16 травня 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/interview/2023/05/16/7161760/>
14. Orban Viktor megvadoltak, hogy Karpatolja megszallasara keszul. *Index*. 2025.06.20. URL: https://index.hu/belfold/2025/06/20/marki-zay-peter-polgarmester-fidesz-valasztasok-orban-viktor-tisza-ellenzek/?utm_source=hirstart&utm_medium=referral&utm_campaign=ct

15. Ez varhat a karpatalyai magyarokra – kenyszerhelyzetbe került Ukrajna. *Magyar Nemzet*. 2024. URL: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2024/02/ez-varhat-a-karpatalyai-magyarokra-kenyszerhelyzetbe-kerult-Ukrajna>
16. У Орбана відкинули можливість зустрічі з Зеленським і виставили Україні ультиматум. URL: <https://world.comments.ua/ua/news/eu/u-orbana-vidkinuli-mozhливist-zustrichi-z-zelenskim-i-vistavili-ukraini-ultimatum-72718.html>
17. Toroczkai Laszlo. Az ukran kormány vagohidra viszi a magyar embereket. *HirTV*. URL: https://hirtv.hu/napi_aktualis/toroczkai-laszlo-karpatalja-haboru-autonomia-mi-hazank-2579676
18. Toroczkai mar kampanyuzem modban: Lehet, hogy Putyinnal kell majd leulni tárgyalni Karpataljarol. *HVG*. 2024.01.30. URL: <https://hvg.hu/itthon/20240130/toroczkai-lehet-hogy-putyinnal-kell-majd-leulni-targyalni-karpataljarol>
19. Orban Viktor: az ukranok meg tobb területet veszithetnek, talan meg a haborut is. *Portfolio*. 2024.02.11. URL: <https://www.portfolio.hu/global/20240211/orban-viktor-az-ukranok-meg-tobb-teruletet-veszithetnek-talan-meg-a-haborut-is-668405>
20. Orban Viktor: ha Trumpot 2020-ban ujravalasztattak volna, most nem lenne haboru Ukrajnaban. *Portfolio*. 2024.03.09. URL: <https://www.portfolio.hu/global/20240309/orban-viktor-ha-trumpot-2020-ban-ujravalasztattak- volna-most-nem-lenne-haboru-ukrajnaban-673953>
21. Szijjarto Peter elmondta, miért kell egyttmukodni Oroszországgal. *VG*. 2024.03.11. URL: <https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/szijjarto-peter-elmondta-miert-kell-egyttmukodni-oroszorszaggal>
22. Magyar Peter. Maximum egy jokor jott szikra lehettem. *HVG*. 2024.04.12. URL: https://hvg.hu/itthon/20240412/_magyar-peter_klubradio-interju
23. Szijjarto: Brussel vilagaborura keszul Ukrajna kudarca miatt. *VG*. 2024. URL: <https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/szijjarto-brussel-vilagaborura-keszul-Ukrajna-kudarca-miatt>
24. Errol a három temarol is megkerdezte Orban Viktor Moszkvaban Vlagyimir Putyint. URL: <https://mandiner.hu/kulfold/2024/07/errol-a-harom-temarol-is-megkerdezte-orban-viktor-moszkvaban-vlagyimir-putyint-video>
25. Orban Viktor szerint ha Ukrajna nyer, ismet “keletrol jott szlav katonak” allomasozhatnak Magyarországon. *Szabad Europa*. 2024. Október 23. URL: <https://www.szabadeuropa.hu/a/orban-viktor-szerint-ha-ukrajna-nyer-ismet-keleti-szlav-katonak-erkezhethetnek-magyarorszagra-/33170197>
26. Europa vezetőinek Orban Viktor kellene kovetniuk_Gerhard Schroder volt nemet kancellar Becsben. URL: [https://www.youtube.com/watch?V=9g\[WgrXk7xc](https://www.youtube.com/watch?V=9g[WgrXk7xc)
27. Putyin dobbenetes nyilatkozata: egész Ukrajna a mienk – most a fel vilag azt talalgatja? Mit jelentenek az orosz elnok szavai. *VG*. 2025.06.20. URL: https://www.vg.hu/kozelet/2025/06/putyin-dobbenetes-nyilatkozata-egesz-ukrajna-a-mienk?utm_source=hirstart&utm_medium=referral&utm_campaign=hiragregator
28. Szergej Lavrov a Magyar Nemzetnek: Csak Oroszország feltetelei menten kepzelho el beke. *Index*. 2025.07.07. URL: <https://index.hu/kulfold/2025/07/07/szergej-lavrov-interju-haboru-oroszorszag-ukrajna-kulugyminiszter-beke/>
29. Orban Viktor: Ez miért jo Europeanak. Adjon mar erre valaki egy valaszt! *Magyar Nemzet*. 2025. URL: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2025/07/orban-viktor-ez-miert-jo-europeanak-adjon-mar-erre-valaki-egy-valaszt>
30. Zelenszkij magyarul reagalt Robert Brovdi kitiltasara, valaszlepesre utasította a kulugyminisztert. *HVG*. 2025.08.28. URL: https://hvg.hu/vilag/20250828_zelenszkij-magyarul-reagalt-robert-brovdi-kitiltasara-kulugyminiszter-ebx
31. Orban Viktor es Donald Trump telefonon egyeztetett Szijjarto Peter az ENSZ kozgyulesen nyilatkozott. *Okoshir*. 2025.09.25. URL: <https://www.okoshir.hu/2025/09/25/orban-viktor-es-donald-trump-telefonon-egyeztetet-szijjarto-peter-az-ensz-kozgyulesen-nyilatkozott/>

32. Orban Viktor napirend elott: Az Europai Unio nem hirtelen, hanem vegelgyengulesben fog elmulni. *HVG*. 2025.09.22. URL: https://hvg.hu/itthon/20250922_orban-viktor-palament-oszi-ulesszak-napirend-elotti-felszolalas-elo-ebx
33. Выступление Владимира Путина на заседании клуба «Валдай»-2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Gh8XIg-&y8>

References

1. Fedinec, Cs., Halasz, I., Toth, M. (2016). *A fuggetlen Ukrajna. Allamepites, alkotmnyozas es elsullyesztett kincsek*. Budapest. [In Hungarian].
2. Bogdanovich, V.U., Manachinskij, A.A., Butenko, S.G. (2006). *Konflikty i vojny posle raspada SSSR: Monografija*. Zhytomir: Poles'e. [In Russian].
3. Derzhalyuk, M.S. (2015). Osoblyvosti konstytutsijnoho reformuvannya v suchasnyj Uhorshchyni. *Zbirnyk materialiv konferentsiyi "Mizhnarodnyy pravoporyadok: suchasni problemy ta yikh vyrishennya" do 125-richchya vid Dnya narodzhennya V.M. Korets'koho (19 lyutoho 2015 roku)*. Instytut derzhavy i prava im. V.M. Korets'koho NAN Ukrainy. L'viv: SPOLOM, ss. 296-309. [In Ukrainian].
4. Derzhalyuk, M.S. (2019). Aktyvizatsiya diyal'nosti Uhorshchyny u rehioni na pochatku KHKHI st.: prychny i rezul'taty. *APN - Suspil'no-politychni protsesy*, 4(14). [In Ukrainian].
5. Erman, H. (2018, 9 kvitnya). Triumf Orbana v Ukraini: shcho vin kazav pro Ukrainu. *BBC Ukrayina*. [Online]. Available from: <https://www.bbc.com/ukrainian.features-43672411> [In Ukrainian].
6. Erman, H. (2022, 11 serpnja). Chomu v Uhorshchyny taka polityka shchodo Ukrainy i chy mozha yi yi zminyty. *BBC Ukrayina*. [Online]. Available from: <https://www.bbc.com/Ukrainian/features-62472746> [In Ukrainian].
7. Zelenskij Orbant kritizalta Brusszelben, aki nem maradt ados a valasszal. *HVG*. 04.11.2025. [Online]. Available from: https://hvg.hu/itthon/20251104_orban-zelenskij-eu-integracio-veto [In Hungarian].
8. Megfenyegette Magyarorszagot Zelenskij: olyon valaszt kapott, amit soha nem fog elfelejteni (VIDEO). [Online]. Available from: <https://mandiner.hu/belfold/2025/11/megfenyegette-magyarorszagot-zelenskij-olyon-valaszt-kapott-amit-soha-nem-fog-elfelejteni> [In Hungarian].
9. Az orosz kozgazdasz: Orban Karpataljat, Erdelyt es egy szelet Horvatorszagot akar. *KarpatHIR*. Julius 29. 2023. [Online]. Available from: <https://karpathir.com/2023/07/29/az-orosz-kozigazdasz-orban-karpataljat-erdelyt-es-egy-szelet-horvatorszagot-akar/> [In Hungarian].
10. Magyarország viszonyulasa az Ukrajna elleni 2022-2023-as orosz invaziohoz. *Wikipedia*. [Online]. Available from: https://hu.wikipedia.org/wiki/magyarorszag_visszonyulasa_az_ukrajna_elleni_2022_2023-as_orosz_invaziohoz [In Hungarian].
11. Gábor Tanács. Zelenskij: Orban veszelyes jatekot jatszok. *Euronews*. 12.03.2024. [Online]. Available from: <https://hu.euronews.com/2024/03/12/zelenskij-orban-veszelyes-jatekot-jatszok> [In Hungarian].
12. Semjen Zsolt: Szo sem lehet Ukrajna EU vagy NATO-csatlakozasarol, amig a magyar kisebbseg sorsat garancialisan nem rendezik. *Magyar Nemzet*. 2023.09.14. [Online]. Available from: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2023/09/14/szo-sem-lehet-ukrajna-eu-vagy-nato-csatlakozasarol-amig-a-magyar-kisebbseg-sorsat-garancialisan-nem-rendezik> [In Hungarian].
13. Sydorenko, S. (2023, 16 travnya). Rik tomu Uhorshchyna stiahnula viys'ka do kordonu Ukrainy, ale dayu 100%, my ne hotuvaly napad. *Yevropeys'ka pravda*. [Online]. Available from: <https://www.eurointegration.com.ua/interview/2023/05/16/7161760/> [In Ukrainian].
14. Orban Viktort megvadoltak, hogy Karpatalja megszallasara keszul. *Index*. 2025.06.20. [Online]. Available from: <https://index.hu/belfold/2025/06/20/marki-zay-peter-polgarmester-fidesz->

- valasztasok-orban-viktor-tisza-ellenzek/?utm_source=hirstart&utm_medium=referral&utm_campaign=ct [In Hungarian].
15. Ez varhat a karpatalyai magyarokra – kenyszerhelyezetbe került Ukrajna. *Magyar Nemzet*. 2024. [Online]. Available from: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2024/02/ez-varhat-a-karpatalyai-magyarokra-kenyszerhelyezetbe-kerult-Ukrajna> [In Hungarian].
 16. U Orbana vidkynuly mozhlyvist' zustrichi z Zelens'kym i vystavyly Ukrajini ul'tymatum. [Online]. Available from: <https://world.comments.ua/ua/news/eu/u-orbana-vidkinuli-mozhlyvist-zustrichi-z-zelenskim-i-vistavili-ukraini-ultimatium-72718.html> [In Ukrainian].
 17. Toroczkai Laszlo. Az ukran kormány vagohidra viszi a magyar embereket. *HirTV*. [Online]. Available from: https://hirtv.hu/napi_aktualis/toroczkai-laszlo-karpatalja-haboru-autonomia-mihazank-2579676 [In Hungarian].
 18. Toroczkai mar kampanyuzem modban: Lehet, hogy Putyinnal kell majd leulni tárgyalni Karpataljarol. *HVG*. 2024.01.30. [Online]. Available from: <https://hvg.hu/itthon/20240130/toroczkai-lehet-hogy-putyinnal-kell-majd-leulni-targyalni-karpataljarol> [In Hungarian].
 19. Orban Viktor: az ukranok meg tobb területet veszithetnek, talan meg a haborut is. *Portfolio*. 2024.02.11. [Online]. Available from: <https://www.portfolio.hu/global/20240211/orban-viktor-az-ukranok-meg-tobb-teruletet-veszithetnek-talan-meg-a-haborut-is-668405> [In Hungarian].
 20. Orban Viktor: ha Trumpot 2020-ban ujra valasztattak volna, most nem lenne haboru Ukrajnaban. *Portfolio*. 2024.03.09. [Online]. Available from: <https://www.portfolio.hu/global/20240309/orban-viktor-ha-trumpot-2020-ban-ujra-valasztattak- volna-most-nem-lenne-haboru-ukrajnaban-673953> [In Hungarian].
 21. Szijjarto Peter elmondta, miért kell egyttmukodni Oroszorszaggal. *VG*. 2024.03.11. [Online]. Available from: <https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/szijjarto-peter-elmondta-miert-kell-egyttmukodni-oroszorszaggal> [In Hungarian].
 22. Magyar Peter. Maximum egy jokor jott szikra lehettem. *HVG*. 2024.04.12. [Online]. Available from: https://hvg.hu/itthon/20240412/_magyar-peter_klubradio-interju [In Hungarian].
 23. Szijjarto: Brussel vilaghaborura keszul Ukrajna kudarca miatt. *VG*. 2024. [Online]. Available from: <https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/szijjarto-brussel-vilaghaborura-keszul-Ukrajna-kudarca-miatt> [In Hungarian].
 24. Errol a három temarol is megkerdezte Orban Viktor Moszkvaban Vlagyimir Putyint. [Online]. Available from: <https://mandiner.hu/kulfold/2024/07/errol-a-harom-temarol-is-megkerdezte-orban-viktor-moszkvaban-vlagyimir-putyint-video> [In Hungarian].
 25. Orban Viktor szerint ha Ukrajna nyer, ismet “keletrol jott szlav katonak” allomasozhatnak Magyarorszagon. *Szabad Europa*. 2024. Október 23. [Online]. Available from: <https://www.szabadeuropa.hu/a/orban-viktor-szerint-ha-ukrajna-nyer-ismet-keleti-szlav-katonak-erkezhethetnek-magyarorszagra-/33170197> [In Hungarian].
 26. Europa vezetoinak Orban Viktor kellene kovetniuk_Gerhard Schroder volt nemet kancellar Becsben. [Online]. Available from: [https://www.youtube.com/watch?V=9g\[WgrXk7xc](https://www.youtube.com/watch?V=9g[WgrXk7xc) [In Hungarian].
 27. Putyin dobbenetes nyilatkozata: egesz Ukrajna a mienk – most a fel vilag azt talalgatja? Mit jelentenek az orosz elnok szavai. *VG*. 2025.06.20. [Online]. Available from: https://www.vg.hu/kozelet/2025/06/putyin-dobbenetes-nyilatkozata-egesz-ukrajna-a-mienk?utm_source=hirstart&utm_medium=referral&utm_campaign=hiragregator [In Hungarian].
 28. Szergej Lavrov a Magyar Nemzetnek: Csak Oroszország feltetelei menten kepzelhető el beke. *Index*. 2025.07.07. [Online]. Available from: <https://index.hu/kulfold/2025/07/07/szergej-lavrov-interju-haboru-oroszorszag-ukrajna-kulugyminiszter-beke/> [In Hungarian].
 29. Orban Viktor: Ez miért jo Europeanak. Adjon mar erre valaki egy valaszt! *Magyar Nemzet*. 2025. [Online]. Available from: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2025/07/orban-viktor-ez-miert-jo-europeanak-adjon-mar-erre-valaki-egy-valaszt> [In Hungarian].

30. Zelenszkij magyarul reagalt Robert Brovdi kitiltasara, valaszlepesre utasította a kulugyminisztert. *HVG*. 2025.08.28. [Online]. Available from: https://hvg.hu/vilag/20250828_zelenszkij-magyarul-reagalt-robert-brovdi-kitiltasara-kulugyminiszter-ebx [In Hungarian].
31. Orban Viktor es Donald Trump telefonon egyeztetett Szijarto Peter az ENSZ kozgyulesen nyilatkozott. *Okoshir*. 2025.09.25. [Online]. Available from: <https://www.okoshir.hu/2025/09/25/orban-viktor-es-donald-trump-telefonon-egyeztetet-szijarto-peter-az-enesz-kozgyulesen-nyilatkozott/> [In Hungarian].
32. Orban Viktor napirend elott: Az Europai Unio nem hirtelen, hanem vegelgyengulesben fog elmulni. *HVG*. 2025.09.22. [Online]. Available from: https://hvg.hu/itthon/20250922_orban-viktor-palament-oszi-uleszak-napirend-elotti-felszolalas-elo-ebx [In Hungarian].
33. Vystupleniye Vladimira Putina na zasedanii kluba “Valday”-2025. [Online]. Available from: <https://www.youtube.com/watch?v=Gh8XIg-&y8> [In Russian].

Derzhaliuk M. Hungary's Position on the Russian-Ukrainian War.

It is noted that Hungary addresses its strategic objectives largely through close cooperation with the Russian Federation, namely: the import from Russia of energy resources and raw materials in the required volumes and at acceptable prices; the reliability of Russian markets for the sale of Hungarian products; and mutual support in matters concerning the protection of the rights of the numerous compatriots living in neighboring countries. In return, Russia receives from Hungary, as a member of the Euro-Atlantic community, public support within Euro-Atlantic institutions and a loyal attitude toward its domestic and foreign policy.

It is emphasized that after the start of Russia's war against Ukraine, the intensity of relations between Hungary and the Russian Federation increased sharply. Hungary remained the only EU member state that, in practice, did not sever its ties with Russia. Therefore, such a favorable attitude of Hungary toward Russia's interests on the international stage is highly valued in Moscow.

While the leaders of Europe have sided with Ukraine and condemned the war, Budapest maintains a policy of neutrality. Its actions lack a clear assessment of the war and its nature. Budapest avoids condemning the military actions of the Russian army in Ukraine, the occupation and annexation of parts of its territory, crimes against the civilian population, and the destruction of residential and industrial infrastructure. Attention is drawn to the fact that Hungary supports Russia's conditions for ending hostilities, initiating peace talks, and achieving a complete and final end to the war. These conditions include the following: Ukraine must not join the EU or NATO and should remain in a neutral status, with no security guarantees offered to it.

The most dangerous aspect for Ukraine at present is that the state ideologies of Russia and Hungary are directed toward the partition and federalization of Ukraine's territory. By establishing stable relations with the world's major geopolitical players – Russia, the United States, Germany, and China – Budapest hopes, in the course of post-war settlement between Russia and Ukraine, to gain maximum benefit for Hungary and to significantly improve the situation of the divided Hungarian nation in Central and Eastern Europe.

The results of the study have drawn the following conclusions: it is possible to force the Russian Federation to a truce and to a permanent, just peace in Ukraine only through the unity, principledness and reliability of the EU and the US positions, and the initiatives of Hungary, as well as other individual states, to achieve this unilaterally are unsuccessful. Ukraine, the US, leading European countries and Russia should become participants in this process. Only a compromise acceptable to all parties should become a precursor to achieving a reliable peace.

Keywords: Hungary, Russia, Ukraine, aggressive war, its consequences, peace conditions, negotiations, end of the war.